

ÚOHS

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

Výroční zpráva 2009

Obsah

Úvodní slovo předsedy	3
Hospodářská soutěž	4
Veřejné zakázky a koncese	14
Veřejná podpora	22
Mezinárodní spolupráce	26
Lidské zdroje a osvěta	30
Agenda 2010	36

Úvodní slovo předsedy

Předsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) jsem se stal v polovině loňského roku, přesně 9. července 2009, kdy mne prezident Václav Klaus oficiálně do této funkce jmenoval. Vedení úřadu, jehož významu jsem si plně vědom, jsem se ujal prakticky ve stejném okamžiku, kdy České republice končilo předsednictví v Radě Evropské unie. V souvislosti s tímto předsednictvím organizoval ÚOHS významné konference s mezinárodní účastí. K těm nejvýznamnějším patřily Den veřejné podpory (State Aid Day), který se konal v dubnu a Soutěžní den (Competition Day), který proběhl přibližně o měsíc později. Bezproblémové zvládnutí předsednictví a všech doprovodných akcí rovněž završilo úspěšné působení mého předchůdce Martina Peciny v čele Úřadu, z něhož dokázal během čtyř let vybudovat moderní a dynamickou instituci.

Cílem Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je zajistit rovné a férové podmínky pro všechny soutěžitele. Takové tržní prostředí je prospěšné jak pro rozvoj české ekonomiky, tak i pro běžné spotřebitele. Jednou z hlavních kompetencí Úřadu je dohled nad zadáváním veřejných zakázek. Nemusím asi příliš připomínat, že smyslem tohoto dohledu je hospodárné využívání veřejných prostředků, tedy zdrojů, které pocházejí v naprosté většině z peněz daňových poplatníků. Z tohoto důvodu je žádoucí vytvoření transparentních podmínek pro uchazeče o veřejné zakázky, aby tak bylo co nejefektivněji zajištěno vynakládání finančních prostředků z veřejných zdrojů.

Opakovaně chci zdůraznit, že ve své činnosti na ÚOHS hodlám rovněž klást hlavní důraz na prevenci. Represi budeme však i nadále nekompromisně používat v okamžiku, kdy zjistíme závažné porušení zákona. Platí to jak pro oblast veřejných zakázek, tak i pro hospodářskou soutěž a rovněž v případě zákona o významné tržní síle. Dohled nad jeho dodržováním patří od roku 2010 k novým kompetencím antimonopolního úřadu. V souvislosti se stále probíhající hospodářskou krizí je důležitým tématem pro ÚOHS také veřejná podpora. V této oblasti nemáme sice rozhodovací pravomoci, nicméně prostřednictvím poradenské a konzultační činnosti můžeme být velmi nápomocni tomu, aby čeští podnikatelé nebyli nějakým způsobem znevýhodňováni vůči svým zahraničním konkurentům.

Z výroční zprávy, kterou držíte v rukou, je zřejmé, že Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v roce 2009 velkou měrou přispěl k dalšímu zkvalitnění férového prostředí pro poctivé podnikatele. Věřím, že tomu tak bude i v roce 2010.

Petr Rafaj
předseda Úřadu pro ochranu
hospodářské soutěže

Hospodářská soutěž

Oblast hospodářské soutěže je základní prioritou činnosti antimonopolního úřadu. Kontrolou spojování podniků, kartelovými dohodami a zneužíváním dominantního postavení se Úřad zabývá již od svého vzniku v roce 1991. Předmětem jeho činnosti je ochrana hospodářské soutěže jako fenoménu. Děje se tak zejména prostřednictvím rozhodovací činnosti či soutěžní advokacie. V dané oblasti ÚOHS obdržel v uplynulém roce celkem 325 podnětů. Pozice Úřadu je stále složitější, neboť způsoby protisoutěžního chování se stávají rafinovanějšími. Při odhalování protisoutěžních praktik, a to zejména v oblasti zakázaných (kartelových) dohod, proto Úřad stále více využívá všech nástrojů, které má k dispozici. Mezi ně patří i neohlášená místní šetření, tzv. dawn raids, či leniency program, který umožňuje prominutí pokuty soutěžitelům, kteří s ÚOHS plně spolupracují a poskytnou důkazy k odhalení kartelové dohody.

Od 1. 1. 2009 byl personálně posílen odbor kartelů, což odpovídá přesvědčení Úřadu, že kartely představují největší zlo pro hospodářství. Původní tři sektorové odbory, jež se zabývají zejména zneužitím dominance, vertikálními dohodami a soutěžní advokací, byly transformovány na dva, respektive koncem roku 2009 na jeden. Došlo též k revitalizaci Odboru hlavního ekonomy, který má na starosti formulování a implementaci ekonomických a ekonometrických analýz a postupů při aplikaci soutěžního práva. Personální a materiální posílení tohoto odboru je odrazem upřímného odhodlání Úřadu implementovat, v souladu s postupy Evropské komise a některých jiných soutěžních úřadů, ve své činnosti více ekonomický přístup, a to jak v oblasti antitrustu, tak v oblasti fúzí.

■ Legislativa

Prvního září 2009 nabyl účinnosti zákon č. 155/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Novela obsahuje dílčí změny v působnosti zákona, dále v oblasti zakázaných dohod, kontrole koncentrací, řízení před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, dále se novela dotýká také vyšetřovacích oprávnění ÚOHS a sankcí. Významné jsou především změny v oblasti spojování podniků. Zákon nově hovoří o tzv. zjednodušeném řízení o povolení spojení u fúzí, u nichž není podezření na možné narušení trhu. Tyto případy, které se týkají především firem s nízkým tržním podílem, nebo změn z kontroly společné na výlučnou, je nyní možné rozhodnout již do 20 kalendářních dnů. Novela rovněž v souladu s komunitárním soutěžním právem umožňuje sankcionovat právní nástupce soutěžitelů, kteří porušili zákon o ochraně hospodářské soutěže. Pokuty ukládané sdružením soutěžitelů (komory apod.) se budou nově odvíjet z výše obrátu všech členů sdružení, maximální výše činí 10 procent z této částky.

V druhé polovině roku 2009 byl Parlamentem ČR schválen zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití. Kontrolou nad jeho dodržováním byl pověřen Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Zákon nabyl účinnosti od 1. 2. 2010. Jeho smyslem je definovat koncept významné tržní síly a jejího zneužití, a to za účelem ochrany hospodářské soutěže v oblasti prodeje zemědělských a potravinářských výrobků. Zákon rovněž přináší příslušné nástroje, s jejichž pomocí je možno posoudit a vyvarovat se uvedeného protisoutěžního jednání. Významná tržní síla je v zákoně definována jako takový vztah kupujícího k dodavateli, kdy se v důsledku situace na trhu stává dodavatel závislým na odběrateli ve vztahu k možnosti dodávat své zboží spotřebitelům a kdy si odběratel vůči dodavateli může vynutit jednostranně výhodné obchodní podmínky. Zákon se vztahuje na ty odběratele zemědělských a potravinářských výrobků, jejichž obrat v posledním finančním roce přesáhl 5 mld. Kč; u takových odběratelů, pokud není prokázán opak, se má za to, že disponují významnou tržní silou. Zakázáno je zneužití významné tržní síly na úkor dodavatele. Musí se jednat o systematické a opakované jednání, jehož cílem nebo výsledkem je podstatné narušení soutěže na relevantním trhu. Seznam jednání, jež jsou považována za zakázaná, je obsahem příloh zákona. Za porušení zákona může být uložena sankce ve výši 10 mil. Kč nebo do 10 % z obrátu. Za účelem dohledu nad jeho dodržováním byl v rámci Úřadu zřízen Odbor kontroly významné tržní síly.

Na počátku roku 2009 byl schválen Parlamentem ČR nový trestní zákoník, který mj. zužuje trestní odpovědnost v oblasti práva hospodářské soutěže. Oproti dosavadní široce vymezené právní úpravě, která v podstatě znemožňovala jakoukoliv reálnou aplikaci, jsou nově trestným činem pouze horizontální kartelové dohody, jež jsou obecně považovány za nejzávažnější formu porušení soutěžních pravidel. Trestní odpovědnost za uzavření kartelu se však v souladu s koncepcí českého trestního práva vztahuje toliko na fyzické osoby.

Úřad nadále pokračoval ve vydávání tzv. *soft law*, tedy metodických dokumentů, jež zvyšují transparentnost a předvídatelnost postupu Úřadu. V oblasti kontroly koncentrací Úřad zkompletoval „jurisdikční“ balíček, který doplnil o Oznámení o konceptu spojení soutěžitelů a Oznámení o pojmu spojujících se soutěžitelů. V reakci na hospodářskou krizi vydal Úřad na jaře 2009 „krizový balíček“, do něž patří oznámení, jež mají umožnit pružnější výkon kontroly spojování soutěžitelů. Do této kategorie patří Oznámení o zákazu uskutečňování spojení a výjimkách z něj a Oznámení o obraně společnosti v hospodářských potížích, jež v České republice poprvé souhrnně pojednává o podmínkách aplikace tzv. *failing firm* obrany. V reakci na novelu zákona č. 155/2009 Sb. Úřad podrobněji rozvedl institut zjednodušeného řízení v oblasti povolování spojení. Jedná se přitom o významnou změnu, která by měla přinést úsporu nákladů a administrativní zjednodušení u celé řady spojení, jež typově nepředstavují nebezpečí pro soutěž. Posledním vydaným *soft law* je Oznámení o dohodách zanedbatelného významu, které reaguje na změnu koncepce pravidla *de minimis* v soutěžním zákoně po jeho poslední novele.

■ Alternativní řešení soutěžních problémů

Alternativní řešení soutěžních problémů Úřad upřednostňuje tam, kde soutěžitelé mají zájem spolupracovat, a je tudíž reálné, že k nápravě dojde rychleji, než vedením zdlouhavého správního řízení s pravděpodobným následným soudním přezkumem. V praxi lze rozlišovat dva typy postupu. U méně závažných případů není správní řízení zahajováno a k řešení vedou konzultace v průběhu šetření podnětu. V některých případech je uvedený postup nejvhodnější cestou řešení nevyhovující situace. Do této kategorie lze zařadit též případy, kdy je správní řízení sice zahájeno, je však ukončeno za podmínky splnění závazků navržených účastníky řízení bez deklarace protisoutěžního jednání a bez uložení sankcí. Za velice flexibilní nástroj ÚOHS považuje i tzv. proceduru narovnání, kdy strany výměnou za příslib snížení pokuty kvalifikovaně s Úřadem spolupracují, uznají svou odpovědnost za protisoutěžní jednání, a tím přispějí k procesní efektivitě. Prostřednictvím procedury narovnání Úřad během roku 2009 uzavřel celkem tři kauzy (případ Albatros, případ RWE – zálohy za plyn a správní řízení se společností Karlovarské minerální vody). Stejný počet případů byl vyřešen soutěžní advokací mimo správní řízení.

■ Vybrané případy

Zásobníky plynu

ÚOHS v průběhu prvního pololetí 2009 ukončil své šetření na trhu uskladňování zemního plynu v podzemních zásobnících. Šetření, které probíhalo od konce roku 2007, se týkalo podezření, že společnosti náležející do skupiny RWE dlouhodobou rezervací skladovacích kapacit a neumožněním přístupu k těmto kapacitám mohly ztížit svým konkurentům přístup a působení na souvisejícím trhu dodávek zemního plynu. Přístup ke skladovacím kapacitám je nezbytným předpokladem pro dodávky plynu domácnostem a jiným drobným odběratelům. Výsledkem šetření a několikaměsíčních intenzivních trojstranných jednání, jichž se vedle ÚOHS a šetřených společností účastnil též Energetický regulační úřad, byl návrh opatření pro podporu a ochranu hospodářské soutěže ze strany společností skupiny RWE. Konkrétně se skupina RWE zavázala postupně uvolnit a nabídnout k využívání třetím stranám do roku 2013 skladovací kapacitu o objemu 500 mil m³, tedy přibližně 20 % svých kapacit. Zároveň byla o 12 let zkrácena doba účinnosti smlouvy o uskladnění plynu uzavřené mezi RWE Transgas a RWE Gas Storage, čímž se významně zkrátila doba vnitropodnikové rezervace kapacity zemního plynu pro RWE Transgas. Tím by mělo dojít k vytvoření podmínek pro efektivní konkurenci na trhu dodávek zemního plynu.

Případ Zetor

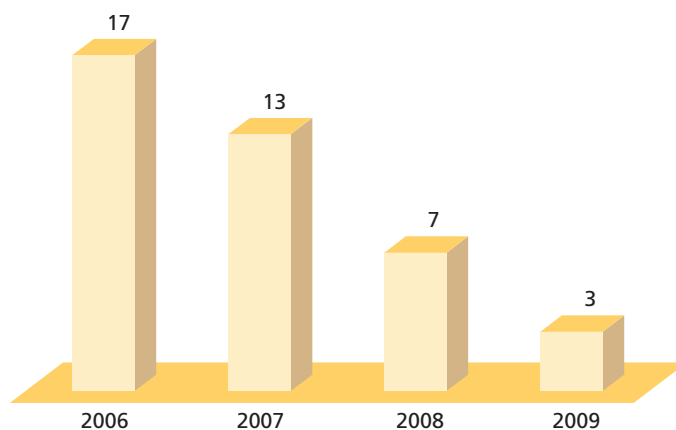
Úřad uzavřel šetření možných protisoutěžních ustanovení, které obsahovaly smlouvy o prodeji traktorů a originálních náhradních dílů uzavírané mezi společnostmi ze skupiny Zetor a jejich autorizovanými prodejci, resp. servis. Případ byl

řešen mimo správní řízení. ÚOHS šetření zahájil v první polovině roku 2009 z vlastního podnětu. V jeho průběhu identifikoval některá ustanovení distribučních smluv, jež by mohla být v rozporu se zákonem o ochraně hospodářské soutěže. Zejména se jednalo o ustanovení o: 1) zákazu prodeje konkurenčního zboží na dobu neurčitou včetně omezení použití neoriginálních náhradních dílů, 2) závazku minimálního odběru, 3) omezení prodeje mimo vymezené území či 4) možném nepřímém určování cen pro další prodej. Společnost Zetor Trade, s.r.o., která společně se společností ZETOR P.D.C. ze stejné skupiny uvedená ujednání s autorizovanými prodejci, resp. servisy ve smlouvách uzavírala, v červenci 2009 navrhla sporné části smluv odstranit. Aktualizované smlouvy bez protisoutěžních ustanovení již byly předloženy Úřadu.

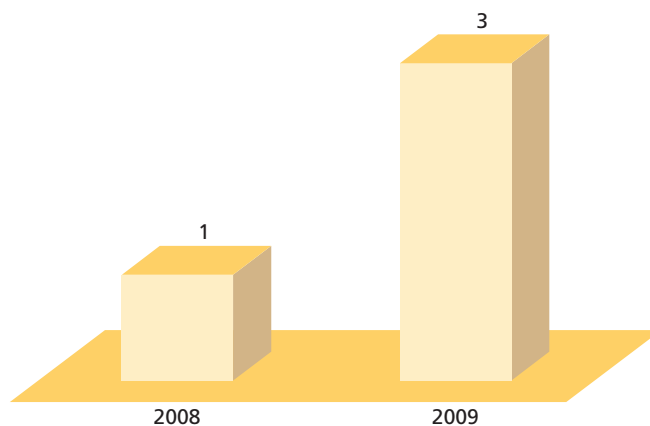
Zakázané dohody o exportu

V prosinci 2009 uložil Úřad pokutu 5 milionů korun společnosti Karlovarské minerální vody a.s. Uvedená společnost spolu se svou dceřinou společností HBSW uzavírala zakázané dohody o zákazu exportu. Tyto dohody pak mohly vést k narušení hospodářské soutěže na trhu sycených nealkoholických nápojů a na trhu nesycených nealkoholických nápojů. Zakázané dohody byly uzavírány s distributory KMV a HBSW v České republice a zahraničí (zejména na Slovensku), a to od února 1999 do prosince 2008. Šetření Úřadu prokázalo, že tyto dohody byly ze strany odběratelů dodržovány. Na druhé straně účastníkem

Počet případů vyřešených soutěžní advokací (mimo správní řízení)

Počet případů uzavřených v proceduře narovnání

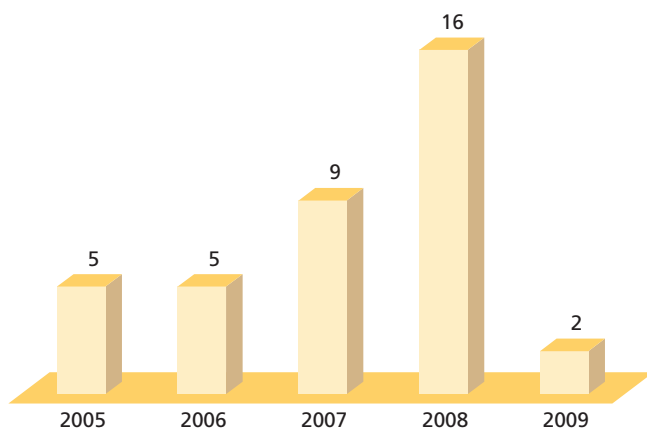

řízení nebyla žádným způsobem číněna kontrola dodržování dohod o zákazu exportu. Společnost KMV s ÚOHS v průběhu správního řízení účinně spolupracovala a přispěla k odhalení a prokázání protisoutěžního jednání. Již v průběhu správního řízení KMV přestala používat smlouvy obsahující problematická ustanovení a svým odběratelům navrhla uzavření smluvního dodatku odsouhlaseného ÚOHS. Příklad byl uzavřen v proceduře narovnání, díky čemuž došlo k podstatným procesním úsporám na straně Úřadu. Společnosti KMV byla díky účinné spolupráci snížena výsledná pokuta o padesát procent.

■ Zakázané dohody

Úřad klade nadále důraz zejména na stíhání kartelů, k čemuž aktivně využívá tzv. leniency programu. Od účinnosti nového leniency programu obdržel Úřad devět žádostí. V oblasti dohod narušujících soutěž Úřad vedl v průběhu roku 2009 celkem devět správních řízení. Vydáno bylo 12 meritorních rozhodnutí, v šesti případech bylo konstatováno porušení zákona, šest řízení bylo zastaveno.

Počet zahájených správních řízení – zakázané dohody

■ Vybrané případy

Sokolovská uhelná

Úřad uložil pokutu 17,283 mil. korun společnosti Sokolovská uhelná. Účastník řízení v letech 1997-2007 uzavíral a plnil zakázané dohody o zákazu vývozu, které měly za cíl narušení hospodářské soutěže a které mohly vést k narušení soutěže na trhu hnědouhelných briket, hnědého energetického uhlí a hnědého tříděného uhlí v České republice. ÚOHS ve svém rozhodnutí konstatoval jak porušení českého soutěžního zákona, tak čl. 81 Smlouvy ES (dnes čl. 101 Smlouvy FEU). V průběhu správního řízení nebylo naopak prokázáno uzavření a plnění dohod o určování cen pro další prodej či závazky výhradnosti dodávek hnědého uhlí a briket. Dohody o zákazu vývozu považuje jak české, tak evropské právo za závažné narušení hospodářské soutěže. Jejich cílem je narušení soutěže, a proto u nich není třeba prokazovat negativní dopad na soutěž. Přesto dospěl ÚOHS v daném případě k závěru, že negativním následkem posuzovaných dohod mohlo být omezení soutěže v rámci jedné značky. Dodavatel mohl prostřednictvím dohod o zákazu vývozu dělit společný trh, a tím přispět k uzavření trhu pro přístup konkurenčního zboží v rámci téže značky. Posuzované dohody tak vedly k zúžení počtu odběratelů, kteří mohli zboží nakoupené od účastníka řízení vyvážet. Na základě dohod o zákazu vývozu byli distributoři zboží omezeni ve výběru konečného zákazníka, což mohlo vést ke snížení nabídky pro spotřebitele. Proti rozhodnutí byl podán rozklad a není tedy pravomocné.

Vertikální kartel v oblasti outdooru

Úřad uložil svými prvostupňovými rozhodnutími pokutu ve výši 2 316 000 Kč společnosti HUSKY CZ s.r.o. a 425 000 Kč podnikateli Ing. Zdeňku Královi (značka Pinguin) za uzavírání zakázaných dohod o určování cen pro další prodej na trhu prodeje

zboží outdoorového vybavení. Společnost HUSKY CZ se podle důkazů, které se Úřadu podařilo zajistit při neohlášeném místním šetření, dopouštěla porušování soutěžních pravidel ve svých obchodních vztazích s odběrateli z řad internetových obchodů. Společnost založila svou cenovou politiku na ústních dohodách o povinném dodržování tzv. doporučených cen, které dále konkretizovala ceníkem rozesílaným formou e-mailu. V předložených cenících byla uvedena velkoobchodní cena bez DPH a maloobchodní cena, která byla vždy označena jako doporučená. Dle zákona o ochraně hospodářské soutěže nejsou doporučené ceny považovány za protisoutěžní v případě, že prodejce není přímo nebo nepřímo omezen v určování cen zboží pro jeho další prodej a má možnost stanovit koncovou cenu i pod výši doporučené prodejní ceny. Cenová ujednání, která jsou vybavena pokyny či sankcemi zavazující či motivující smluvní partnery dodržovat stanovené (doporučené) ceny, jsou dle zákona zakázána. Šetřením bylo prokázáno, že společnost HUSKY CZ s.r.o. plnění dohod o doporučených cenách pro další prodej svými odběrateli skutečně kontrolovala a pod hrozbou přerušení dodávek zboží či jiných sankcí jejich plnění i vymáhala. Druhý pokutovaný soutěžitel, Ing. Zdeněk Král, odeslal svým odběratelům e-mail obsahující písemný návrh dohody o určování cen pro další prodej zboží, jenž byl z jejich strany akceptován. Došlo tak k uzavření a následnému plnění zakázaných dohod. Proti rozhodnutím byl podán rozklad.

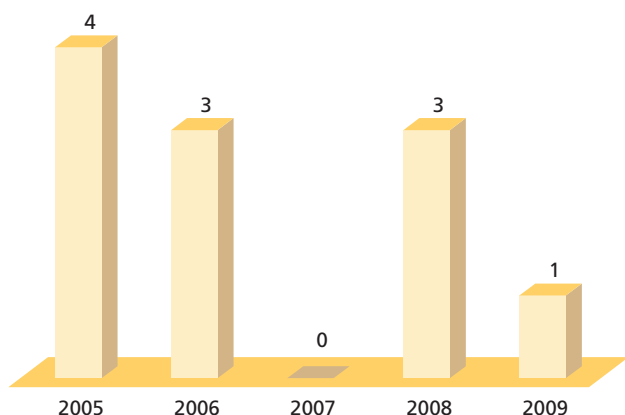
■ Zneužití dominantního postavení

V této oblasti byla uzavřena celkem tři správní řízení, přičemž jedno z nich v proceduře tzv. narovnání. Dokončen byl i komplikovaný případ vedený se společností Czech Coal Services. Zde byla klíčovou především otázka vymezení relevantního trhu.

■ Vybrané případy

Nesprávně stanovené zálohy

Úřad uložil v rámci dalšího rozhodnutí o narovnání pokutu 10 milionů korun společnosti RWE Transgas, a.s. Důvodem je zneužití dominantního postavení, kterého se RWE podle Úřadu dopustila vůči některým svým zákazníkům, maloobdobatelům zemního plynu a domácnostem. RWE stanovila na základě chyby ve výpočtovém vzorci v září roku 2008 nepřiměřeně vysoké zálohy. Zálohy byly takto nesprávně stanoveny u celkem 129 131 zákazníků z řad maloobdobatelů a domácností. Nepřesnost při stanovení výše zálohy činila zhruba 10 % proti běžnému stavu. Počínaje listopadem roku 2008 byly tyto zálohy částí dotčených zákazníků hrazeny. V důsledku nečinnosti RWE, kdy RWE bez objektivně ospravedlnitelných důvodů nevyvinula, podle názoru Úřadu, přiměřené úsilí nezbytné k nápravě tohoto vadného stavu tím, že plošně nepřikročila ke snížení takto nepřiměřeně vysokých záloh u těch zákazníků, kteří o jejich změnu sami nepožádali, tak byli tito zákazníci po určitou dobu omezeni v možnosti nakládat s takto navíc odvedenými finančními prostředky. Toto jednání mělo dopad na celkem 78 746 zákazníků, kteří do 8. 6. 2009 sami nepožádali o snížení výše nesprávně stanovených záloh. Jednalo se přitom o klienty regionálních plynárenských společností náležejících do skupiny RWE, a to konkrétně Východočeské plynárenské, Severomoravské plynárenské, Severočeské plynárenské, Středočeské plynárenské a Západočeské plynárenské. Společnost RWE Transgas od okamžiku zahájení řízení s Úřadem plně spolupracovala. V průběhu řízení akceptovala závěry ÚOHS a uznala právní kvalifikaci jednání. Dále se společnost RWE Transgas v rámci procedury narovnání zavázala významně nad obvyklou míru kompenzovat újmu, jež u těch z dotčených zákazníků, kteří budou mít na konci vyúčtování přeplatek, výše zmíněným pochybením vznikne. V rámci konečného vyúčtování za odběr zemního plynu v září roku 2009 bylo na účet těchto zákazníků připsáno osmi procentní zhodnocení navíc zaplacené částky (tj. rozdílu mezi správně a chybně stanovenou výší záloh). Úřad prověřil, že uvedený závazek byl účastníkem řízení splněn. Celková výše této kompenzace dotčeným zákazníkům činila přes 5,5 milionů korun.

Počet zahájených správních řízení v roce 2009 – zneužití dominantního postavení**Trh s hnědým uhlím**

Úřad v prosinci 2009 zastavil správní řízení, které bylo vedeno se společností Czech Coal Services a.s. ÚOHS zkoumal, zda uvedená společnost neporušila zákon o ochraně hospodářské soutěže, konkrétně zda nezneužila svého dominantního postavení uplatňováním rozdílných cen ve smlouvách o prodeji hnědého uhlí a odmítáním dodávek společnosti United Energy, a.s. ÚOHS dospěl k závěru, že společnost Czech Coal Services a.s. nezaujímal v posuzovaném období na relevantním trhu hnědého energetického uhlí dominantní postavení. Nebyla tak naplněna první podmínka skutkové podstaty zneužití. Otázkou samotného zneužití dominantního postavení se tak Úřad v daném správním řízení nezabýval.

V průběhu roku 2009 bylo rovněž zastaveno správní řízení ohledně možného zneužití dominantního postavení společnosti ČEZ. Úřad měl podezření, že uvedená společnost zneužila svého dominantního postavení uplatňováním rozdílných podmínek ve smlouvě na prodej energetického uhlí, kterou uzavřela se společností Lignit Hodonín, s.r.o. na období let 2005–2010. Úřad namítal zejména způsob stanovení ceny hnědého uhlí, kdy uvedená společnost jako jediný z dodavatelů hnědého uhlí neměla sjednaný takový cenový vzorec, který by zahrnoval vliv meziroční změny ceny energie. Společnost ČEZ ovšem v průběhu správního řízení zahájila se společností Lignit Hodonín jednání o změně smlouvy a její podmínky následně upravila. Základní změna se týkala právě způsobu stanovení ceny lignitu; nově navržený cenový vzorec zohlednil s účinností od 1. 1. 2009 vliv meziroční změny cen elektrické energie. Cenový vzorec je tak identický s tím, který je zakotven v obdobných smlouvách společnosti ČEZ s dalšími hnědouhelnými společnostmi. Nově sjednaným způsobem výpočtu ceny došlo současně i k odstranění dalších ustanovení obsahujících snížení ceny za dodávky lignitu. Sjednoceny byly i další smluvní podmínky. Z těchto důvodů Úřad dospěl k závěru, že zastavení správního řízení lze odůvodnit splněním uvedených opatření navržených účastníkem řízení.

Fúze

Oblastí, kde se hospodářská krize projevila hmatatelně, je kontrola spojování podniků. V roce 2009 došlo k výraznému poklesu počtu notifikovaných spojení, a to cca o jednu čtvrtinu. Stejnému trendu čelí i ostatní soutěžní úřady. V dobách krize totiž zpravidla dochází k utlumení akvizic. Přitom jen velmi malé množství Úřadem posuzovaných transakcí se týkalo soutěžitelů v hospodářských potížích. Úřad v uplynulém roce vedl dvě řízení ve druhé fázi, z toho jedno spojení bylo povoleno na základě strukturálních závazků (*Agrofert/Agropol*). To druhé bylo po důkladném prošetření shledáno jako soutěžně kompatibilní, a proto povoleno bez jakýchkoli doprovodných opatření (*BXR Logistics/Čechofracht*). Mezi precedenčně významná rozhodnutí lze zařadit rozhodnutí *Hutnická zaměstnanecká pojišťovna/Zdravotní pojišťovna Agel*, ve kterém bylo konstatováno, že zdravotní pojišťovny při výkonu zdravotního pojištění nevyvíjejí hospodářskou činnost, a proto nejsou soutěžiteli ve smyslu soutěžního práva (dané spojení nepodléhalo povolení pro nesplnění notifikačních kritérií). V rozhodnutí *Libutell/International Power Opatovice* pak Úřad vyšel z dispozičního charakteru řízení o povolení spojení, v souladu

s nímž je Úřad oprávněn rozhodovat pouze o spojení v takové podobě, ve které je mu notifikováno, a to případně bez ohledu na těžko ověřitelné a účastníky řízení popřené spekulace ohledně skutečného uspořádání transakce. Druhou stranou tohoto přístupu je povinnost stran poskytnout Úřadu správné a úplné informace a možnost zrušení rozhodnutí v důsledku porušení této povinnosti.

Celkem bylo v oblasti spojování podniků zahájeno 40 řízení a bylo vydáno 42 meritorních rozhodnutí. Dohromady 35 fúzí bylo řešeno v klasickém správním řízení (28x povoleno, 1x s podmínkami, 6x fúze nepodléhala povolení Úřadem) a dalších 6 ve zjednodušeném řízení. V jednom případě bylo vydáno rozhodnutí o nepovolení výjimky ze zákazu uskutečňování spojení soutěžitelů.

■ Vybrané případy

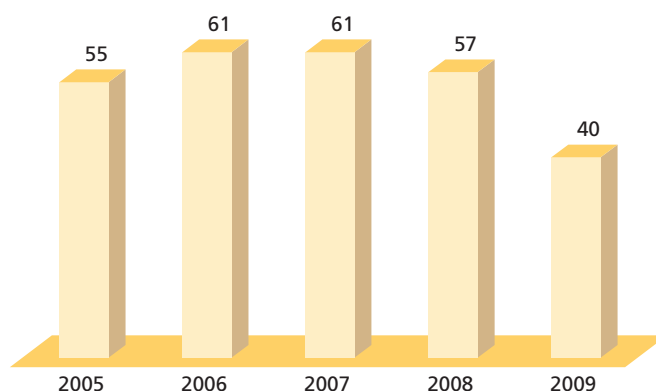
Fúze povolená se závazky

Úřad v březnu 2009 povolil spojení soutěžitelů AGROFERT HOLDING, a.s. a Agropol Group, a.s. Svůj souhlas však podmínil splněním několika strukturálních závazků ve prospěch zachování účinné hospodářské soutěže, které účastník řízení před vydáním rozhodnutí přijal. Při detailní analýze jednotlivých trhů, které budou ovlivněny spojením, Úřad identifikoval možné obavy z narušení hospodářské soutěže na celkem devíti relevantních trzích maloobchodního prodeje průmyslových hnojiv, maloobchodního prodeje krmných směsí, výkupu obilovin a výkupu olejnin v šesti krajích České republiky. K posílení skupiny AGROFERT dojde i na dalších trzích; na nich však bude, jak vyplynulo z rozsáhlého šetření, zachován významný konkurenční tlak a obchodní partneři spojujících se soutěžitelů budou mít i po fúzi možnost výběru alternativního dodavatele, případně odběratele. V zájmu zachování účinné hospodářské soutěže na spojením nejvíce dotčených trzích se společnost AGROFERT zavázala odprodat vybrané části podniku některých společností ze skupin AGROFERT a Agropol a dále minoritní akciový podíl, který vlastní v jednom z jejich konkurentů. Kupující musí být soutěžitel, který má všechny předpoklady pro to, aby převáděné části podniku vytvořily dodatečný konkurenční tlak na spojením vzniklý celek. AGROFERT nesmí rovněž předmět převodu do doby odprodeje zatížit nestandardními závazky a v době po odprodeji musí vůči nim v rámci vzájemných obchodních vztahů uplatňovat běžné podmínky. Uvedené závazky jsou dle analýzy Úřadu dostatečné k odstranění obav z narušení hospodářské soutěže na dotčených trzích.

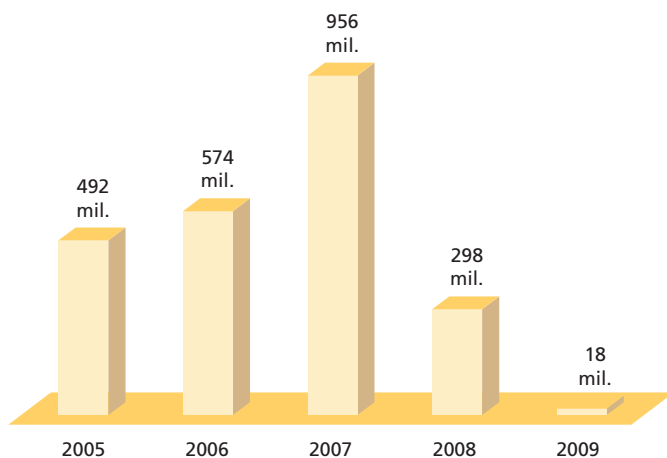
Spojení v oblasti logistiky

ÚOHS povolil transakci, v jejímž důsledku získá společnost BXR Logistics B.V. soutěžitele Čechofracht a.s. Během úvodní části šetření Úřad na základě několika stížností pojal obavu z toho, že by spojení mohlo vyústit v podstatné narušení hospodářské soutěže, a proto jej důkladněji posuzoval v tzv. druhé fázi

Počet zahájených správních řízení – fúze

Celková výše pokut uložených Úřadem v 1. stupni (v Kč)

Na správních poplatcích v oblasti spojování soutěžitelů uhradili účastníci řízení celkem 3,810 mil. korun.

Průměrná délka trvání správních řízení v oblasti HS ve dnech (bez spojování soutěžitelů)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
První stupeň	88	52	90	83	120	272	360	405	120*
Druhý stupeň	261	228	260	335	325	185	152	299	166**

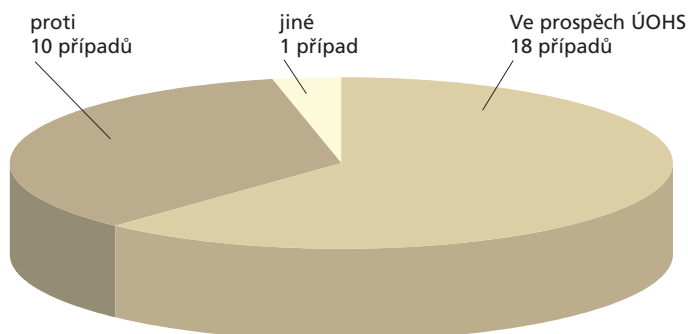
*jedno ukončené správní řízení / ** dvě ukončená správní řízení

správního řízení. Činnost spojujících se soutěžitelů se v České republice překrývá zejména v oblasti poskytování komplexních logistických služeb. Úřad zaměřil svou pozornost mj. i na segment přepravy a zasilatelství hnědého uhlí, v němž bude mít subjekt vzniklý spojením významné postavení a jehož se týkaly též obdržené stížnosti. I v této oblasti však působí řada konkurenčních společností a odběrateli těchto služeb jsou společnosti z oblasti výroby elektřiny, ocelářství či chemického průmyslu, které mají silnou vyjednávací pozici a mohou na případnou změnu cen reagovat přechodem k alternativnímu dopravci. Na základě detailní analýzy relevantních trhů a možných dopadů spojení dospěl Úřad k závěru, že spojení *BXR Logistics/Čechofracht* nebude mít za následek podstatné narušení hospodářské soutěže, a proto spojení povolil bez závazků.

■ Rozkladové řízení a soudní přezkum

V roce 2008 bylo podáno 17 rozkladů v oblasti hospodářské soutěže. Předseda ÚOHS rozhodl v celkem 22 případech, pouze polovina z tohoto počtu se týkala meritorních rozhodnutí, přičemž v pěti případech byly potvrzeny předchozí závěry prvního stupně, tři rozhodnutí byla změněna. Jedním z klíčových případů pak byla sankce společnosti České dráhy za zneužití dominantního postavení. Z nemeritorních případů se pět týkalo otázky úroků z pokut (kartely pohonných hmot a PISU), tři obnovy řízení, jeden posečkání se zaplacením pokuty a dva nahlížení do spisu.

Účastníci řízení velice často podávají také žaloby na rozhodnutí ÚOHS. Podle informací dostupných v lednu 2010 bylo ke Krajskému soudu v Brně v roce 2009 podáno 8 žalob. Krajský soud v Brně a Nejvyšší správní soud rozhodly celkem 29 případů, přičemž 18 z nich bylo ve prospěch ÚOHS. Mezi významné judikáty tak mj. patří potvrzení kartelu velkodistributorů léčiv. Znovu platná je i téměř miliardová pokuta za kartel strojírenských firem či sankce 313 milionů korun pro šest distributorů pohonných hmot. V těchto dvou případech zrušil Nejvyšší správní soud předchozí rozsudky Krajského soudu v Brně. Některé otázky týkající se kartelu strojírenských firem bude aktuálně řešit Soudní dvůr Evropské unie, na který se s předběžnými otázkami obrátil Krajský soud v Brně a uvedené řízení do jejich vyřešení přerušil.

Přezkum rozhodnutí Úřadu soudy za rok 2009

Dle dat dostupných k 31. 1. 2010

■ Vybrané případy**Pokuta Českým drahám**

Předseda Úřadu svým druhostupňovým rozhodnutím uložil pravomocně dosud nejvyšší sankci za zneužití dominantního postavení, a to 254 milionů korun společnosti České dráhy, a.s. Jednáním uvedené společnosti na trhu železniční nákladní dopravy substrátů přepravovaných ve velkých objemech bylo porušeno české i komunitární soutěžní právo. České dráhy v období od 1. 1. 2004 do 30. 11. 2007 uplatňovaly bez objektivně ospravedlnitelných důvodů vůči svým odběratelům rozdílné ceny za služby železniční nákladní dopravy u přeprav se srovnatelnými kalkulačními parametry ovlivňujícími výši nákladů na tyto služby a rovněž i rozdílné výše marží. Tímto způsobem účastník řízení znevýhodňoval některé své odběratele, kterým byly stanoveny ceny, resp. marže podstatně vyšší než jiným zákazníkům při obdobném nebo srovnatelném plnění, a rovněž ztížil možnost uplatnění ostatním železničním nákladním dopravcům na trhu. Výhodnější podmínky České dráhy poskytovaly především těm svým zákazníkům, jimž byla nabídnuta přeprava od konkurenčních firem. Konkurenti Českých drah přitom neměli možnost na takovou cenovou politiku adekvátně reagovat. České dráhy dále znemožnily v roce 2006 a části roku 2007 společností SPEDIT-TRANS, a.s. a ŠPED-TRANS Levice, a.s. bez objektivně ospravedlnitelných důvodů uzavírat smlouvy o zákaznickém tarifu, a získat tak slevu z veřejného ceníku, a dále stanovily povinnost skládat sto procentní zálohy na jimi poskytované služby železniční nákladní dopravy. Dne 5. 1. 2006 pak společnost České dráhy vypověděla výše uvedeným soutěžitelům Smlouvy o centrálním zúčtování přepravného, čímž je znevýhodnila oproti konkurenci. České dráhy tyto kroky učinily v reakci na vysoce konkurenční jednání obou společností. V konečném důsledku tak bylo těmto společnostem znemožněno, resp. výrazně ztíženo další působení na trhu. Společnost České dráhy ÚOHS požádala o posečkáni zaplacení pokuty, Úřad účastníkovi řízení vyhověl.

Velkodistributoři léčiv u soudu

Krajský soud v Brně potvrdil pokutu 113,064 mil. korun hlavním tuzemským distributorům léčiv. Společnosti Alliance Healthcare s.r.o. (23,859 mil. Kč), GEHE Pharma Praha spol. s r.o. (16,831 mil. Kč), PHARMOS a.s. (18,638 mil. Kč) a PHOENIX Lékařenský velkoobchod a.s. (53,736 mil. Kč) porušily zákon o ochraně hospodářské soutěže tím, že si v období od 30.1.2006 do 14.2.2006 vzájemně zprostředkovaly společný záměr ukončit od 15. 2. 2006 dodávky plného sortimentu léčiv do tří významných fakultních nemocnic – Thomayerovy, Na Bulovce (obě v Praze) a nemocnice u sv. Anny (v Brně) a následně jim poskytovat jen dodávky tzv. vitálních léčiv se zkrácenými lhůtami splatnosti. Tento společný záměr také od uvedeného dne koordinovaně realizovaly.

Veřejné zakázky a koncese

Přezkumem postupu zadavatelů při zadávání veřejných zakázek se ÚOHS zabývá od roku 1995. Od této doby platí již třetí norma, kterou je zákon č. 137/2006 o veřejných zakázkách. Tento zákon byl několikrát novelizován, což se stalo i v roce 2009. Od prvního ledna 2010 pak začaly platit i některé významné novinky. ÚOHS jako orgán dohledu může kromě citelných pokut uložit i zákaz plnění ze smlouvy, fungovat začal i tzv. blacklist uchazečů o veřejnou zakázku, který vede Ministerstvo pro místní rozvoj. Nadále platí hlavní zásady zadávání zakázek, tedy zásada nediskriminace, transparentnosti a rovného přístupu ke všem uchazečům.

Správní řízení u ÚOHS může být zahájeno na písemný návrh stěžovatele. Aby se zabránilo podávání nedůvodných návrhů, je stěžovatel povinen složit s podáním návrhu kauci, která obvykle činí jedno procento z nabídkové ceny stěžovatele. Jestliže ÚOHS zjistí, že zadavatel nedodržel postup stanovený pro zadání veřejné zakázky, přičemž tento postup podstatně ovlivnil výběr nejhodnější nabídky, a dosud nedošlo k uzavření smlouvy, uloží nápravné opatření tím, že zruší zadání veřejné zakázky nebo jen jednotlivý úkon zadavatele, a kauci vrátí zpět stěžovateli. Nebylo-li shledáno porušení zákona, které by podstatně ovlivnilo nebo mohlo ovlivnit výběr nejhodnější nabídky, ÚOHS správní řízení zastaví. V takovém případě je kauce příjmem státního rozpočtu. Naplnění role kauce je jednou z priorit ÚOHS. V budoucnu má Úřad zájem předejít účelovým podáním, která ve svém důsledku zdržují zadávací proces. Uchazeči v některých případech berou své návrhy zpět a předpokládají, že Úřad zahájí správní řízení z vlastního podnětu, což se děje především v případech zcela zjevného porušení zákona. Podle statistik bylo v roce 2009 složeno za kauce celkem téměř 60 milionů korun.

ÚOHS v průběhu správních řízení zjišťuje v postupu zadavatelů porušení zákona, která ovlivnila nebo mohla podstatně ovlivnit výběr nejhodnější nabídky. V případech, kdy nelze zjednat nápravu, tj. jestliže již byla uzavřena smlouva s vybraným uchazečem, přistupuje k uložení pokuty, která vedle funkce represivní plní také funkci preventivní. Pokuta za spáchání správního deliktu tak vedle postihu zadavatele za jeho protizákonné jednání směřuje rovněž k předcházení porušování zákona, resp. k jednání, které je v souladu se zákonem. Obecně platí, že ÚOHS dbá při své rozhodovací činnosti zejména na prevenci. V posledním období nicméně došlo k významnému zvýšení sankcí, které budou do budoucna citelnější. Sankce je uložena zadavateli jako právnické osobě. Při stanovení výše pokut se vychází z ceny zakázky a dále se přihlíží k recidivě, přitěžujícím, polehčujícím okolnostem. V průběhu roku 2009 byly uloženy sankce v souhrnné výši 9 435 000 korun.

Mezi aktuální cíle ÚOHS v oblasti zadávání veřejných zakázek patří řádná aplikace novely zákona a celkové zrychlení přezkumného řízení, což platí zejména u veřejných zakázek financovaných z evropských fondů. Střednědobým cílem je snížení počtu rozkladů, které často neobsahují oproti prvostupňovému řízení žádné podstatné nové skutečnosti, a zvýšení úspěšnosti rozhodnutí ÚOHS u soudů. Vzhledem k počtu projednávaných případů je také nutné personální posílení Sekce veřejných zakázek. Uvedená sekce se dále ve spolupráci se Sekcí hospodářské soutěže zaměří na odhalení kartelových dohod při zadávání veřejných zakázek, tzv. bid rigging.

V oblasti koncesí ÚOHS dosud řešil pouze minimum případů. Koncesní smlouvou se koncesionář zavazuje poskytovat služby nebo i provést dílo a zadavatel se namísto platby, jak je tomu u klasické veřejné zakázky, zavazuje umožnit koncesionáři brát užítky vyplývající z poskytování služeb nebo z využívání provedeného díla (např. vybírat poplatky od uživatelů stavby nebo poskytované služby). Příznačné je pro koncesní smlouvy rovněž to, že podstatnou část rizik spojených s braním užitek vyplývajících z poskytování služeb nebo z využívání provedeného díla nese koncesionář. Zadavatel je vázán nutností vybrat koncesionáře v koncesním řízení, jestliže předpokládaný příjem koncesionáře činí 20 mil. Kč bez DPH a více.

■ Legislativa

Rok 2009 přinesl řadu významných legislativních změn. Dne 9. 9. 2009 byl Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR schválen návrh poslance Miroslava Vlčka na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 137/2006 Sb. Sb., o veřejných zakázkách. Tento návrh vychází z výsledků legislativních prací probíhajících v letech 2008 – 2009 v gesci Ministerstva pro místní rozvoj za spoluúčasti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Hlavním podnětem pro započítání těchto prací byla nutnost transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/66/ES ze dne 11. 12. 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/665/EHS a 92/13/EHS, pokud jde o zvýšení účinnosti přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek a uzavírání koncesních smluv, do českého právního řádu. Současně se sledovala snaha o zlepšení stávající právní úpravy za účelem zvýšení její efektivity.

Novela č. 417/2009 ze dne 4.11.2009, účinná od 1.1.2010 obsahuje následující změny:

Novelizováno bylo znění ustanovení § 112 odst. 2 zákona, z něhož je zřejmé, že tento odstavce obsahuje taxativní výčet pravomocí Úřadu v oblasti dohledu nad zadáváním veřejných zakázek. Tato změna má význam ve vztahu k otázce přípustnosti přezkumu veřejných zakázek malého rozsahu, který by nadále neměl být možný.

V dosavadní právní úpravě bylo možné podat návrh na přezkum postupu zadavatele pouze před uzavřením smlouvy. Novelizace zavedla novou možnost podat návrh i po uzavření smlouvy, a to v případě návrhu na uložení zákazu jejího plnění. V případě nadlimitních veřejných zakázek jde o transpoziční ustanovení, možnost se vztahuje i na podlimitní veřejné zakázky. Od návrhů dle dosavadní úpravy se odlišují tím, že je nelze podat proti každému úkonu zadavatele, ale pouze v případech, kdy navrhovatel namítá spáchání správních deliktů, jejichž důsledkem může být uložení zákazu plnění smlouvy. Podání takového návrhu nebude předcházet podání námitek.

Jednou z nejvýznamnějších změn je doplnění možnosti, aby ÚOHS jako opatření k nápravě uložil zákaz plnění smlouvy. V daném případě jde o transpozici směrnice 2007/66/ES. Zákaz plnění ze smlouvy bude ukládán pouze na návrh a v zákonem vymezených případech vyžadovaných směrnicí, a to pokud zadavatel: a) zadá veřejnou zakázku bez oznámení zadávacího řízení, ač je povinen oznámení uveřejnit, nebo b) nedodrží zákaz uzavření smlouvy a současně je zjištěno v jeho postupu další porušení zákona, které podstatně ovlivnilo nebo mohlo ovlivnit výběr nejhodnější nabídky, nebo c) výjimečně nezasílá oznámení o výběru nejhodnější nabídky v jednotlivých případech, ale pouze čtvrtletně, a současně je zjištěno v jeho postupu další porušení zákona, které podstatně ovlivnilo nebo mohlo ovlivnit výběr nejhodnější nabídky. Úřad zákaz plnění smlouvy neuloží, pokud shledá, že důvody hodné zvláštního zřetele, spojené s veřejným zájmem, vyžadují pokračování plnění smlouvy. Náklady spojené s prodloužením při plnění zakázky, se zahájením nového zadávacího řízení, se změnou subjektu plnění zakázky a náklady spojené s právními povinnostmi vyplývajícími ze zákazu plnění smlouvy, přitom nemohou být považovány za důvody vyžadující pokračování plnění smlouvy. Zákaz plnění smlouvy nemůže být uložen zadavateli, který přestože neuveřejnil oznámení o zahájení zadávacího řízení (např. pokud se domnívá, že nebyl povinen provádět zadávací řízení), uveřejní na příslušném formuláři oznámení o záměru uzavřít smlouvu. Návrh řeší také otázku neplatnosti smluv uzavřených na realizaci veřejných zakázek. Tyto smlouvy mohou být z důvodu nedodržení postupů podle zákona o veřejných zakázkách považovány za neplatné (neplatnost z jiných důvodů tím není dotčena) pouze v případech, kdy je Úřadem uložen zákaz plnění smlouvy.

Hodně diskutovanou novinkou je zavedení tzv. blacklistu uchazečů. Novela tedy zahrnuje zavedení správního deliktu spočívajícího v předkládání údajů neodpovídajících skutečnosti k prokazování kvalifikace, a to jak v zadávacím řízení, tak pro účely zápisů do seznamů kvalifikovaných či certifikovaných dodavatelů. Trestají se pouze případy, kdy dodavatel doloží doklady či informace prokazující splnění požadované kvalifikace, přestože tuto kvalifikaci ve skutečnosti nespĺňuje a zároveň má předložení nepravdivých dokladů vliv na posouzení kvalifikace. Trestem za tento delikt je kromě pokuty i uložení zákazu plnění veřejných zakázek na dobu tří let. Osoby, kterým bude zákaz plnění uložen, budou zapsány ve zvláštním rejstříku vedeném MMR ČR. Tento rejstřík je veřejně přístupný, a to i prostřednictvím internetu. S tím souvisí i zavedení nového kvalifikačního předpokladu, tedy prokázání, že uchazeč není veden v uvedeném rejstříku.

K dalším novinkám patří zřetelnější úprava ohledně předběžných opatření, novou skutkovou podstatou je nedodržení postupu při vyřizování námitek. V oblasti pokut, tak jako v oblasti hospodářské soutěže bude nově sankce vymáhatelná u celního úřadu,

nikoliv ÚOHS. Navrhovaná právní úprava by měla, v souladu s dosavadním výkladem příslušného ustanovení zákona, výslovně umožnit oznámení nabídkové ceny při otevírání obálek. Čtení nabídkových cen však nebude povinné. Oproti původní úpravě má nově zadavatel možnost požádat o doplnění či objasnění kvalifikace i v případě, kdy uchazeč v daném kvalifikačním předpokladu nedoloží žádné doklady.

Uvedená novelizace vedla i k některým změnám v oblasti koncesního zákona. Do jeho textu je nově vloženo ustanovení, které totožně se zákonem o veřejných zakázkách ukládá zadavateli povinnost postupovat v souladu se základními zásadami koncesního řízení, tj. zásadou transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Zásady je nutné dodržet i při uzavírání koncesních smluv, u nichž předpokládáný příjem koncesionáře nepřesáhne 20 000 000 Kč bez daně z přidané hodnoty. Do koncesního zákona se doplňují ustanovení, která upravují přezkum postupu zadavatelů obdobně jako v zákoně o zadávání veřejných zakázek, a to včetně všech změn transponujících obsah směrnice 2007/66/ES. Obdobně jako v zákoně o veřejných zakázkách byl zaveden rejstřík osob se zákazem plnění koncesních smluv.

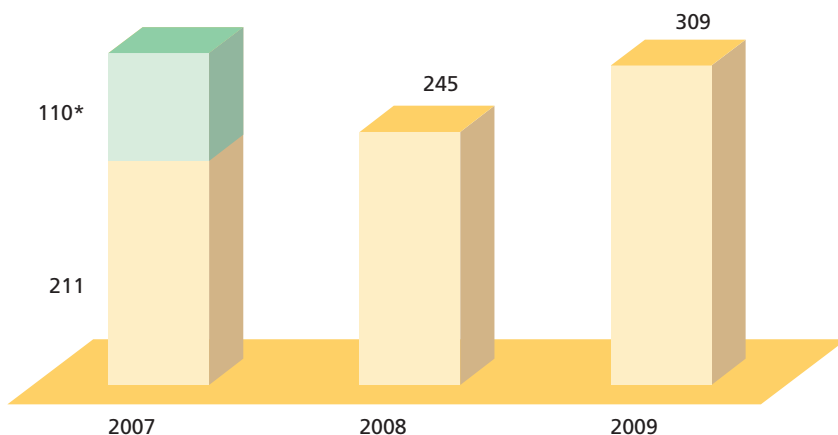
ÚOHS se v průběhu roku 2009 podílel na přípravě zcela nového znění koncesního zákona, které by zásadním způsobem změnilo dosavadní úpravu. Tato oblast však na rozsáhlejší legislativní změny stále čeká.

■ Rozhodovací a kontrolní činnost

V březnu roku 2009 byla zahájena rozsáhlá kontrolní akce týkající se veřejných zakázek zadávaných v souvislosti s organizováním Mistrovství světa v klasickém lyžování, které se uskutečnilo v Liberci. Kontrola navázala na předchozí zjištění Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ). Kontrolních akcí se v Liberci

Přehled vedených správních řízení

Zahájená správní řízení celkem	309
Zahájená správní řízení na návrh	210
Zahájená správní řízení z úřední povinnosti	99
76 z podnětů, 12 ze zast. SŘ, 11 z kontrol	
Počet neukončených správních řízení k 31.12.2009	76
Vydaná prvostupňová rozhodnutí celkem	285
Předběžná opatření + zamítnutí předběžného opatření	101+46
Vydaná rozhodnutí ve věci	186
Zastavená správní řízení – neshledáno pochybení	31
Rozhodnutí o nápravě + sankce	155
Zastavená správní řízení z procesních důvodů	99
Počet uložených pokut	69
Výše pravomocných pokut v r. 2009	3.997.000,- Kč
Výše pokut splatných v roce 2009 dle výpisu ČNB	2.547.000,- Kč
Výše kaucí složených v roce 2009	59.986.362,- Kč
Výše kaucí, které propadly do státního rozpočtu v roce 2009	3.884.289,- Kč

Počet zahájených správních řízení

* specifická situace – 110 správních řízení se týkalo zakázek státního podniku Lesy České republiky na provedení lesnických činností a prodej dříví.

účastnilo celkem 8 pracovníků ÚOHS, kteří na místě prověřovali zakázky Statutárního města Liberec a Technické univerzity Liberec. V případě města Liberec vyjádřili kontrolní pracovníci v kontrolním protokolu pochybnosti o tom, zda uvedené zakázky byly zadány v souladu se zákonem. Zásadním zjištěním bylo přitom účelové rozdělení předmětu veřejné zakázky tak, aby zadavatel mohl jednotlivé rozdělené části zadávat v méně přísném režimu zákona. Jednalo se například o realizaci stavebních prací ve sportovních areálech Ještěd a Vesec, nákup sněžných pásových vozidel nebo zpracování projektové dokumentace či výkon technického dozoru investora. Úřad následně zahájil v říjnu 2009 celkem jedenáct správních řízení se zadavatelem statutárním městem Liberec. Paralelní kontrolní akce prováděná u zadavatele Technická univerzita Liberec stále probíhá.

■ Nedostatky při aplikaci zákona

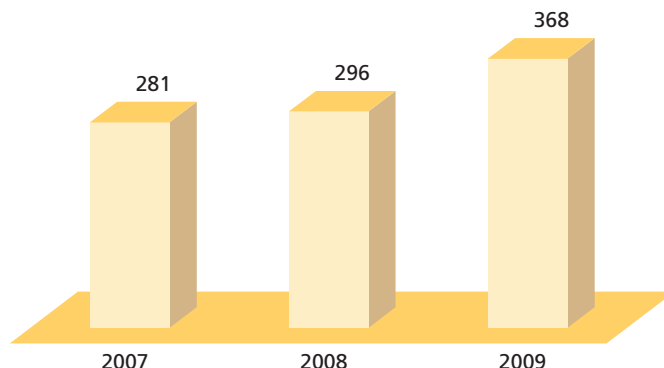
Zadavatelé jsou povinni postupovat vzhledem k uchazečům nediskriminačně a transparentně. Nejzávažnějším porušením těchto pravidel je proto situace, kdy zadavatel podle zmíněných předpisů nepostupuje vůbec a uzavře smlouvu přímo s vybranou firmou. Dále je vážným pochybením i stav, kdy je postupováno zjednodušeným způsobem a soutěžní prostředí je bezdůvodně omezováno. Opakovaně však dochází také k dalším pochybením, která zvýhodňují například určité výrobce či dodavatele. Zákon o veřejných zakázkách je poměrně složitým právním instrumentem, takže se vyskytují i případy jejichž podstatou je například otázka, zda je určitý subjekt povinen podle něj postupovat či nikoliv (např. zdravotní pojišťovny).

■ Vybrané případy

Dražby bez zadávacích řízení

Úřad řešil v roce 2009 několik případů, kdy zadavatelé bez předchozího zadávacího řízení uzavírali smlouvy s organizátory elektronických dražeb. V jednom z těchto případů byla uložena pravomocně pokuta 50 tisíc korun Ministerstvu vnitra České republiky. Ministerstvo uzavřelo v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách smlouvu se společností Clanroy Sales a. s. bez provedení náležitého zadávacího řízení. Předmětem plnění bylo zajištění elektronické aukce a souvisejících služeb za účelem prodeje nemovitostí. Tento postup mohl podstatně ovlivnit výběr nejhodnější nabídky. V daném případě měl organizátor aukce obdržet svou provizi od vítězného uchazeče. Jednalo se o 5% z vydražené ceny. Zadavatel se hájil tím, že provize nebyla odečítána od ceny vydražené nemovitosti, nýbrž byla placena nad tuto částku vítězem aukce, a tudíž se

Počet přijatých podnětů

nejednalo o vynakládání veřejných prostředků ze strany zadavatele. Zadavatel však měl možnost náklady spojené s převodem nemovitosti započíst do kupní ceny hrazené kupujícím a následně cenu služeb spojených s prodejem nemovitostí uhradit vybranému uchazeči. Místo toho volil jinou konstrukci úhrady, tj. jako podmínku prodeje stanovil povinnost kupujícího uhradit náklady prodeje přímo vybranému uchazeči. Tento postup ovšem nemůže mít za následek to, že by se zadavatel při objednávání služeb mohl vyhnout postupu podle zákona. Je tedy zřejmé, že i v šetřeném případě jde o plnění služeb požadovaných zadavatelem za úplatu, které je nutno považovat za veřejnou zakázku, přestože úplatu na základě rozhodnutí zadavatele hradí jiný subjekt. Obdobný případ Úřad řešil i u pokuty městu Břeclav za nesprávný výběr realitních kanceláří pro prodej městských bytů. I zde došlo k zadání zakázky bez příslušného výběrového řízení. Zadavatel rovněž argumentoval tím, že se nejedná o zakázku, neboť realitní kanceláře si odměnu vybírají přímo od kupujících a není jim vyplácena zadavatelem. Podobně byly sankcionovány i České dráhy nebo příspěvková organizace Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra.

Zadavatelé jsou i některé obchodní společnosti

Předseda ÚOHS Petr Rafaj potvrdil v srpnu 2009 prvostupňové rozhodnutí ÚOHS, podle kterého Obchodní společnost SARA MB, s.r.o. porušila zákon o veřejných zakázkách, když při hledání dodavatele rolby pro zimní stadion v Mladé Boleslavi neprovedla zadávací řízení. Za své pochybení byla uvedená společnost sankcionována částkou 40 tisíc korun. Zadávací řízení nebylo provedeno, přestože objem plnění dosáhl částky 2,48 mil. korun bez DPH a prokazatelně se tak jednalo o podlimitní veřejnou zakázku. Předmětem sporu byla především otázka, zda uvedená obchodní společnost je zadavatelem ve smyslu zákona či nikoliv. Z výpisu z obchodního rejstříku dané společnosti vyplývá, že provozuje tělovýchovná a sportovní zařízení a zařízení sloužící regeneraci a rekondici, přičemž v průběhu správního řízení bylo zjištěno, že účelem založení zadavatele bylo i zlepšení využitelnosti areálu zimního stadionu v Mladé Boleslavi pro veřejnost. Uvedená společnost tedy byla založena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, přičemž byly splněny i další podmínky pro naplnění definice veřejného zadavatele. Obchodní společnost SARA MB, s.r.o. proto byla povinná postupovat podle zákona o veřejných zakázkách. Za nezákonný postup při zajištění dodavatele rolby byly sankcionovány také Tělovýchovná jednota ŽĐAS ze Žďáru nad Sázavou či Komerční domy Rožnov, spol. s r. o. Uvedení zadavatelé se ovšem dopustili jiných správních deliktů, svou pozici zadavatele nezpochybovali.

Neoprávněné použití jednacího řízení bez uveřejnění

Úřad uložil pokutu 800 tisíc korun Královéhradeckému kraji za závažná pochybení při pořízení nabytku do jeho nového administrativního sídla. Kraj uzavřel v roce 2004 „nájemní (leasingovou) smlouvu“ se společností IMMORANT ČR s.r.o. Účelem této smlouvy bylo umístění samosprávy kraje, krajského úřadu, pátkového úřadu, detašovaných pracovišť ministerstev a jiných státních orgánů. Objem veřejné zakázky

přítom činil více než jednu miliardu korun. O tři roky později byl předmět plnění doplněn o dodávku nábytku v ceně cca 36 milionů korun bez DPH. Tato zakázka byla v jednacím řízení bez uveřejnění zadána v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách opět firmě IMMORENT. Jednací řízení bez uveřejnění je typem zadávacího řízení, v němž zadavatel vyzývá k jednání jednoho nebo omezený okruh dodavatelů. Použití tohoto výjimečného institutu je přitom vázáno na kumulativní splnění zákonem přesně stanovených podmínek, aby tohoto typu zadávacího řízení nebylo zneužíváno. V daném případě však nebyla splněna ani jedna z podmínek pro využití jednacích řízení bez uveřejnění. Nelze například hovořit o rozšíření stávajícího rozsahu dodávky, protože nábytek nebyl v předmětu původní zakázky vůbec zahrnut. Požadavky zadavatele na designové zpracování, barvu a kvalitu nábytku nelze považovat za požadavky na pořízení zboží stejných technických parametrů jako již dodané součásti stavby. K použití jednacích řízení bez uveřejnění zadavatele neopravňovaly ani okolnosti průběhu kolaudačního řízení. Příslušný stavební úřad nutnost instalace nábytku jako jedné z podmínek kolaudace na dotaz ÚOHS nepotvrdil. V případě dodávky nábytku obecně nelze hovořit o plnění, které by mohl realizovat pouze jediný dodavatel. Zadavatel tedy bezdůvodně omezil okruh uchazečů o zakázku, na kterou měl vypsat samostatné zadávací řízení.

Pokuta za neuchování dokumentace

Úřad svým prvostupňovým nepravomocným rozhodnutím ze dne 10. prosince 2009 uložil pokutu 1 milion korun společnosti Lesy České republiky. Důvodem jsou závažná pochybení v zakázkách z roku 2007 týkajících se výpočetní techniky. Zadavatel neuchoval dokumentaci k celkem 7 zakázkám, které se týkaly správy a monitoringu struktury ICT a poskytování služeb provozu a údržby komunikačních technologií. Celkový objem uvedených veřejných zakázek činil cca 35 milionů korun bez DPH. Uchování dokumentace je jediným možným způsobem, kterým lze ověřit, zda postup zadavatele v zadávacím řízení proběhl v souladu se zákonem. Pokud dokumentace není pečlivě uchována, nelze proces zadávání veřejné zakázky náležitě prozkoumat, tzn. není možné ověřit, zda výběrové řízení bylo realizováno v souladu se zákonem či nikoliv. Povinnost uchovávat dokumentaci přitom zákon stanoví na dobu pěti let. Kromě uvedeného pochybení ÚOHS minimálně v jednom případě zakázky na dodávku výpočetní techniky konstatoval, že zadavatel v rozporu se zákonem rozdělil předmět plnění tak, že došlo ke snížení předpokládané hodnoty veřejné zakázky. V případě jedné ze zakázek na nákup výpočetní techniky tak nebylo provedeno zadávací řízení a zakázka byla v rozporu se zákonem zadána jako zakázka malého rozsahu (do 2 mil. korun).

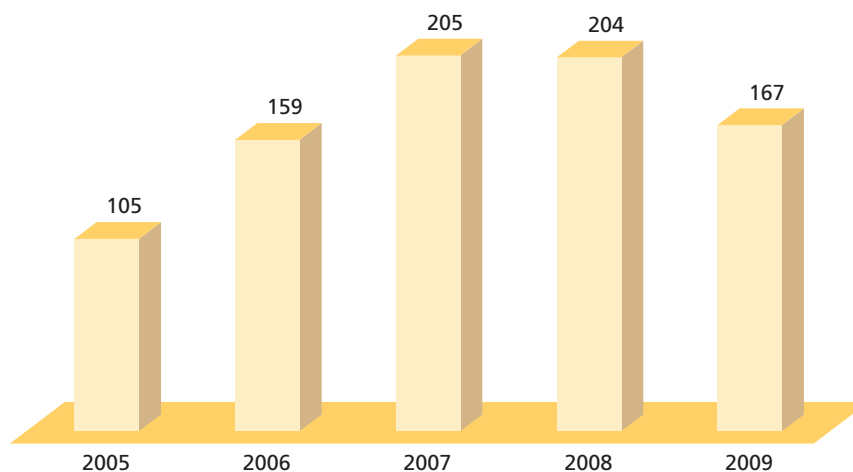
Odkazů na určité výrobky či služby se musí zadavatelé vyvarovat

K poměrně závažným prohřeškům proti zákonu o veřejných zakázkách patří situace, kdy zadavatelé v zadávací dokumentaci volí taková označení, jež jsou příznačná pro určitý výrobek, službu či pro určitý subjekt. Tohoto postupu se zadavatelé musí vyvarovat, protože odkazy na konkrétní výrobky při specifikaci předmětu plnění mohou vést k podstatnému omezení možnosti konkurence. Uvedeného zásadního pochybení se při zadání zakázky „škola hrou“ dopustila Základní škola a Mateřská škola Nová Říše. Zadavatel v rozporu se zákonem požadoval například ozvučení učebny určité značky, dále například konkrétní datový projektor nebo dokonce protiskluzové PVC určitého výrobce. Způsob, jakým stanovil technické podmínky v zadávací dokumentaci, vedl k tomu, že oba uchazeči dodali až na interaktivní tabule shodné přístroje. Tím zaručil výhodu určitému výrobcí předmětů, což doložily nabídky obou uchazečů. Vzhledem k tomu, že v daném případě již byla uzavřena smlouva o dílo, ÚOHS uložil zadavateli pokutu 30 tisíc korun.

Zakázka na sanaci ekologických škod

Úřad vydal tři prvostupňová rozhodnutí týkající se mnohamiliardového tendru ministerstva financí na sanaci ekologických škod. Proti vyloučení ze zadávacího řízení podali návrhy na přezkoumání rozhodnutí zadavatele celkem tři uchazeči. Úřad zastavil správní řízení vedená na základě podání belgických společností DEC NV (DEME Environmental Contractors) a Dredging International NV a sdružení P-D Industriegesellschaft mbH + STAVOPROGRES BRNO, spol. s r. o. Úřad rozhodl, že návrh belgických společností nebyl podán oprávněným subjektem, neboť navrhovatel předtím nepodal námítky, které by splňovaly všechny požadavky dle zákona. Sdružení P-D Industriegesellschaft + STAVOPROGRES BRNO zase pochybilo, když svůj návrh nedoručilo zadavateli. Z uvedených důvodů musel ÚOHS obě řízení zastavit. Úřad však ve svých rozhodnutích konstatuje, že dokumentace obou těchto sdružení obsahovaly nedostatky, které by samy o sobě vedly k zastavení správních řízení. Naopak podání třetího uchazeče sdružení PPF Advisory (CR) a. s., Ecosoil Sud GmbH, AVE CZ s.r.o., Dekonta a.s. bylo odůvodněné a zadavatel je dle aktuálního rozhodnutí ÚOHS povinen zrušit rozhodnutí o vyloučení uvedeného uchazeče ze zadávacího řízení, neboť bylo v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách. V rámci tohoto řízení bylo také

Počet podaných rozkladů v jednotlivých letech

vydáno předběžné opatření v podobě pozastavení zadávacího řízení. Dle zadavatele uvedené konsorcium nesplnilo kvalifikaci. Smlouva o sdružení mezi členy konsorcia měla být v rozporu se zákonem, podobně jako smlouvy uzavřené mezi PPF a subdodavateli. Dle zadavatele také velkokapacitní skládka dokládána PPF ke splnění jednoho z technických kvalifikačních předpokladů neodpovídá svou volnou kapacitou minimálnímu požadavku zadavatele. Žádný z těchto důvodů k vyloučení ÚOHS ve svém rozhodnutí neuznal. V daném případě se jedná o největší veřejnou zakázku, kterou ÚOHS přezkoumával.

■ Rozkladové řízení a soudní přezkum

V oblasti veřejných zakázek došlo v roce 2009 k mírnému poklesu počtu podaných rozkladů, kterých bylo podáno 167. Tento pokles však souvisí především s výrazně nižším počtem vydaných prvostupňových rozhodnutí. Z rozkladů obdržených v roce 2009 rozhodl předseda ÚOHS do konce ledna 2010 rovnou stovku případů. V naprosté většině z nich bylo potvrzeno předchozí prvostupňové rozhodnutí ÚOHS (76x). Přetrvává tak situace, kdy účastníci řízení zbytečně prodlužují zadávací proces podáváním odvolání k předsedovi Úřadu, přičemž tyto rozklady často neobsahují žádné nové skutečnosti a nemohou tak vývoj případu zvrátit. Zrušeno a vráceno prvnímú stupni bylo 6 případů, 8x došlo ke zpětvzetí návrhu, 6 případů bylo zrušeno a zastaveno, 3 rozklady byly zamítnuty pro opožděnost, 1x bylo přistoupeno k autoremeduře.

Velice často účastníci řízení podávají i žaloby k soudu. V roce 2009 se tak stalo 23x. V 11 případech byla žaloba Krajským soudem v Brně zamítnuta, naopak rozhodnutí ÚOHS bylo zrušeno 12x. Rozsudek Krajského soudu byl následně zrušen Nejvyšším správním soudem 9x, 8x bylo soudní řízení zastaveno, dvakrát byla z procesních důvodů žaloba odmítnuta a v šesti případech byla zamítnuta kasační stížnost (z toho 4x ve prospěch ÚOHS).

Jedním z nejvýznamnějších případů, kterými se soudy zabývaly v roce 2009, byl případ tzv. karlovarské losovačky, kdy ÚOHS uvedenému městu uložil půlmilionovou pokutu. Tu v rozhodnutí z ledna 2010 potvrdil Krajský soud v Brně, když podobně jako ÚOHS konstatoval, že v daném případě „požadavek transparentnosti nesplňovala délka losování čtvrtého a pátého zájemce (o zakázku), která vyvolala pochybnost o regulérnosti postupu losujícího,“ konstatoval ve svém rozhodnutí soud. Klíčovým důkazem byl v daném případě videozáznam pořizený z losování.

Veřejná podpora

ÚŘAD PRO OCHRANU
HOSPODÁŘSKÉ SOUČINĚ

Kromě pravomocí v oblasti hospodářské soutěže, významné tržní síly a veřejných zakázek působí Úřad rovněž jako koordinační, monitorovací a poradenská jednotka pro oblast veřejné podpory. Do roku 2004 měl ÚOHS i rozhodovací pravomoc, ta však přešla se vstupem České republiky do Evropské unie na Evropskou komisi (EK), konkrétně pak na její Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž.

Veřejná podpora byla vždy významným nástrojem při nápravě tržních selhání, ekonomickém a kulturním rozvoji méně vyspělých regionů či podpoře inovativních vědeckých a výzkumných projektů. V současné době však nabývá na významu zejména v souvislosti s probíhající ekonomickou krizí, v níž slouží jako prostředek pro restrukturalizaci či záchranu krizí dotčených podniků. Veřejná podpora může být ovšem poskytnuta pouze v souladu se stanovenými pravidly, v opačném případě je považována za podporu nelegální a je nutno ji vymoci zpět.

V souvislosti s ekonomickou a hospodářskou krizí ÚOHS koordinoval protikrizový program veřejné podpory. A sice na základě Sdělení Komise – Dočasný rámec Společenství pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financování za současné finanční a hospodářské krize oznámil EK program podpory za Českou republiku. EK jej schválila jako Český přechodný rámec, ke kterému ÚOHS vydal aplikační doporučení. Oba dokumenty ÚOHS zpřístupnil na svých internetových stránkách.

V souvislosti s předsednictvím České republiky v Radě EU pořádal Úřad v dubnu 2009 dvoudenní mezinárodní konferenci – State Aid Day, které se zúčastnila více než stovka odborníků z ČR a z dalších členských zemí EU. Se svými příspěvky vystoupili mj. i zástupci Evropské komise a odborníci na veřejnou podporu z Rakouska či Dánska. Další akcí, pořádanou ÚOHS v rámci předsednictví byl seminář týkající se Nařízení Komise č. 800/2008, kterým se v souladu s čl. 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách). Na semináři byla, za účasti zástupců EK, projednávána problematika veřejné podpory v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a obecné podmínky pro použití obecného nařízení o blokových výjimkách.

Jednou z nejvýznamnějších událostí roku 2009 bylo schválení novely zákona č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, která nabyla účinnosti dne 1. 6. 2009. Novela zavádí nový pojem „koordinační orgán veřejné podpory“, který souhrnně označuje ÚOHS a Ministerstvo zemědělství jakožto orgány kompetentní k výkonu činnosti v zákoně vymezených oblastech veřejné podpory. ÚOHS vykonává působnost koordinačního orgánu mimo oblast zemědělství a rybolovu. Další novinkou, kterou novela přinesla je povinnost poskytovatele vyžádat si předchozí stanovisko koordinačního orgánu k podáním učiněným před zahájením řízení před Komisí a v jeho průběhu. Koordinační orgán vydá stanovisko nejpozději do 5 pracovních dnů, v případě zemědělství a rybolovu do 15 pracovních dnů ode dne doručení žádosti. V případě, že koordinační orgán v této lhůtě stanovisko nevydá, má se za to, že jeho stanovisko k podání je kladné.

Koordinačním orgánům byla nově svěřena pravomoc v oblasti evidence a kontroly využívání podpor de minimis, a to prostřednictvím nově vytvořeného centrálního registru de minimis. V registru budou shromažďovány informace o všech podporách de minimis, poskytnutých po 1. 1. 2010. Plně funkční využití registru de minimis se očekává od 1. 1. 2012, kdy registr již bude obsahovat údaje o poskytnutých podporách de minimis za celé rozhodné období. V závěru roku uspořádal ÚOHS seminář, na kterém byly shrnuty informace o režimu podpory de minimis a realizátorskou firmou byla prezentována zkušební verze programové aplikace registru de minimis. Druhý seminář na stejné téma se uskutečnil ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj v Praze.

Novelou byla rovněž nově upravena sankční ustanovení zákona č. 215/2004 Sb., a sice byly zavedeny následující pokuty: i) za neposkytnutí potřebné součinnosti, ii) za přestupek a iii) za správní delikt. O uložení pokuty rozhoduje koordinační orgán.

Statistické údaje

Stanoviska k problematice veřejné podpory vydaná poskytovatelům/příjemcům	587
Prenotifikace, notifikace, oznámení dle blokové výjimky	49
Připomínky k návrhům právních předpisů ČR	73
Účast na seminářích, pracovních skupinách k problematice VP, konzultace	146
Účast na poradních výborech a jednáních k oznámeným případům	9
Odborné články v tisku a informačních listech	10
Žádost o informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	6
Stížnosti u EK a spojená agenda	12

■ Vybrané případy**Schválení programu Interoperabilita v železniční dopravě**

Evropská komise povolila zavedení českého programu veřejné podpory „Interoperabilita v železniční dopravě“, když jej označila za slučitelný s komunitárními pravidly veřejné podpory. Komise sice konstatovala, že opatření ovlivní obchod mezi členskými státy EU a naruší tak hospodářskou soutěž, avšak benefity plynoucí ze zvýšené interoperability budou převažující. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, jako koordinační orgán pro oblast veřejné podpory v České republice, spolupracoval na notifikaci uvedeného programu i na procesu jeho schvalování u Evropské komise. Všeobecným cílem programu je postupné zajišťování technické a provozní propojenosti systémů železniční sítě České republiky se železničními sítěmi v sousedních státech, jakož i mezi jednotlivými subjekty zapojenými do železniční dopravy. Maximální výše podpory může dosáhnout nejvýše 50% celkových způsobilých nákladů. Podpora bude poskytována formou přímé dotace, přičemž program bude v platnosti do konce roku 2013. Celkem je pro tyto účely vyčleněna částka ve výši 1 mld. Kč. Příjemci podpory budou jednak licencované podniky železniční dopravy a dále pak Správa železniční dopravní cesty.

Podpora budování ICT sítí

V únoru 2009 byl EK oznámen program podpory „Podpora budování ICT sítí pro zpřístupnění broadbandových služeb fungujících na otevřených principech a poskytujících L2 konektivitu“. V průběhu notifikačního řízení EK schválila Pokyny Společenství k použití pravidel státní podpory ve vztahu k rychlému zavádění širokopásmových sítí, které zakotvují rozhodovací praxi EK v této oblasti. Podpora je zacílena na budování sítí NGA ve smyslu výše uvedených Pokynů v regionu Jihovýchod. EK si k oznámenému programu vyžádala doplňující informace. Rozhodnutí EK v této věci nebylo dosud vydáno.

Programy pro provozovatele hromadné dopravy

EK povolila České republice tři podpůrné programy na pořízení a obnovu železničních kolejových vozidel, vozidel pro městskou dopravu a vozidel pro regionální dopravu. EK konstatovala, že se jedná o veřejnou podporu, která je v souladu s komunitárními pravidly. Příjemci podpory, která bude poskytována formou přímých investičních příspěvků, budou podniky zřízené veřejnými orgány a podniky poskytující služby veřejné dopravy. Počet příjemců v oblasti železniční dopravy by měl být menší než 10, v případě městské a regionální dopravy je odhadovaný počet příjemců mezi 50 – 100. Míra podpory může činit až 40% celkových způsobilých nákladů. Všechny tři programy budou platné do konce roku 2014. Celkový rozpočet programu pro železniční dopravu dosahuje 4,323 mld. Kč, pro městskou dopravu pak 1,157 mld. Kč a pro regionální dopravu 1,179 mld. Kč.

Dočasný rámec umožňuje podporu až do výše 500 000 EUR

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v roce 2009 zastřešoval notifikaci programu podpory implementovaného na základě Sdělení Komise – *Dočasný rámec Společenství pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financování za současné finanční a hospodářské krize* (dále jen „Dočasný rámec“). Obsahem programu N 236/2009 jsou přímé podpory až do výše 500 000 EUR. Činnost ÚOHS v rámci tohoto programu byla komplexní, spočívala v oslovení poskytovatelů veřejné podpory, jehož cílem bylo zjistit zájem o poskytování tohoto typu podpory. Dále bylo nutné zjistit právní předpisy, na základě kterých by jednotliví poskytovatelé přímé podpory udělovali a především hrubý odhad rozpočtu vyčleněného poskytovateli na toto opatření. Na základě těchto podkladů zpracoval Úřad text programu a zajišťoval proces notifikace u EK. Přijetím rozhodnutí N 236/2009 dne 7. května 2009 pak byla Úřadu svěřena role monitorující ve smyslu podávání průběžných zpráv o realizaci programu. Nad rámec této povinnosti Úřad k aplikaci rozhodnutí vydal aplikační pravidla k rozhodnutí, aby poskytovatelům maximálně ulehčil při používání tohoto nástroje v praxi.

Financování alternativních plnicích stanic

Evropská komise svým rozhodnutím povolila České republice podpůrný program veřejného financování alternativních plnicích stanic pro provozovatele veřejné dopravy v regionu Severovýchod (kraje Liberecký, Královéhradecký a Pardubický).

Mezinárodní spolupráce

■ Spolupráce v rámci Evropské unie

První polovina roku 2009 byla na evropské úrovni významně ovlivněna předsednictvím ČR v Radě EU, které přineslo více výzev a silnější mezinárodní zapojení i pro Úřad. V oblasti hospodářské soutěže se českému předsednictví podařilo dosáhnout schválení závěrečné verze a podpisu smlouvy mezi Jižní Koreou a ES o spolupráci ve věcech protisoutěžního jednání. Tato smlouva ulehčuje výměnu informací a kooperaci mezi soutěžním úřadem Jižní Koreje, Evropskou komisí a soutěžními úřady členských států EU v oblasti ochrany hospodářské soutěže a zvyšuje tak šanci na efektivní odhalení kartelů, zneužití dominantního postavení nebo jiných praktik, které poškozují trhy smluvních stran. Úřad v průběhu celého předsednictví aktivně spolupracoval se Stálým zastoupením ČR při EU, Evropskou komisí a Generálním sekretariátem Rady EU na přípravě agend, které by mohly být diskutovány a řešeny pod českým vedením.

S předsednickou úlohou Úřadu souvisela i konference Evropský soutěžní den (European Competition Day), kterou Úřad zorganizoval v Brně ve dnech 13. a 14. května 2009. Zúčastnilo se jí bezmála 300 odborníků z ČR a také z více než 30 zemí světa. Zastoupeni byli i nejvyšší představitelé zahraničních soutěžních úřadů a Evropské komise. Dále Úřad uskutečnil ve svém sídle konferenci Den veřejné podpory (State Aid Day) věnovanou problematice veřejné podpory, která především v době globální krize nabývá na důležitosti.

V průběhu celého roku 2009 pokračovala formální i neformální kooperace Úřadu s ostatními evropskými soutěžními úřady a Evropskou komisí pod hlavičkou Evropské soutěžní sítě (ECN). Úřad byl svými pracovníky zastoupen v mnoha pracovních skupinách ECN a poradních výborech, které se zabývají přípravou nových komunitárních předpisů, revizí existujících, řešením konkrétních případů či vzájemnou výměnou informací a zkušeností. V několika pracovních skupinách prosadil Úřad v roce 2009 i vlastní projekty k diskuzi (např. téma paralelní aplikace národního a komunitárního soutěžního práva). Pracovníci Úřadu se v tomto roce rovněž ve třech případech ujali významné role zpravodaje poradních výborů pro fúze a antitrust.

Stále frekventovanější je i výměna písemných informací prostřednictvím zabezpečených komunikačních sítí ECN, kde pracovníci evropských soutěžních úřadů mohou na doslova každodenní bázi řešit aktuální otázky soutěžního práva a politiky, jež jsou společné ve více zemích, popř. jež potřebuje jedna členská země vyřešit za pomoci ostatních.

■ Spolupráce v rámci mezinárodních uskupení

Zástupci Úřadu i v roce 2009 nadále aktivně reprezentovali Českou republiku svým vystupováním na mezinárodních konferencích a seminářích. Proběhlo více než dvacet prezentací a příspěvků Úřadu, např. v rámci konferencí a seminářů nejvýznamnějších uskupení v oblasti hospodářské soutěže (OECD, ICN), seminářů CECI (Central European Competition Initiative), konference IDRC (International Development Research Center), konference k prosazování soutěžního práva v nově přistoupených zemích EU, výroční konference IBA (International Bar Association), atd.

Předseda či pracovníci Úřadu se v roce 2009 zúčastnili všech tří zasedání Soutěžního výboru a pracovních skupin Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) v Paříži. Na každém zasedání prezentovali své příspěvky k danému tématu a zodpovídali dotazy pracovníků OECD. Témata zahrnovala například soutěžní problematiku patentů a práv duševního vlastnictví, standardů posuzování fúzí, generických léčiv, státem vlastněných společností či předávání zkušeností nově založeným soutěžním úřadům.

Na půdě Mezinárodní soutěžní sítě (ICN) se Úřad v roce 2009 angažoval především v pracovních skupinách, které v průběhu roku připravují doporučení, zprávy, přehledy a jiné nezávazné dokumenty sloužící k usnadnění práce členských soutěžních úřadů a předání zkušeností v jednotlivých oblastech. Úřad byl zastoupen například v pracovní skupině zabývající se fúzemi, pracovní skupině k dominantnímu postavení či k prioritizaci a efektivnosti činnosti soutěžních úřadů. Česká delegace byla přítomna na výroční konferenci ICN v Curychu a pracovníci Úřadu využili i příležitosti k další výměně zkušeností a doporučených praktik v průběhu interaktivních workshopů ICN na fúze, kartely i dominanci.

■ Spolupráce se zahraničními soutěžními úřady

Úspěšné vztahy se svými zahraničními protějšky udržoval Úřad i během roku 2009, a to bez ohledu na změnu v osobě předsedy Úřadu, který další rozvoj bilaterální spolupráce podporuje. Příležitostí k setkání byly mnohé mezinárodní konference a také dvě pravidelná jednání hlav soutěžních úřadů – na jaře pod záštitou Evropských soutěžních autorit (ECA) a na podzim jednání organizované Evropskou komisí, Generálním ředitelstvím pro hospodářskou soutěž. Do značné míry byla rozšiřována i spolupráce s nečlenskými zeměmi EU, zástupci Úřadu byli pozváni například k návštěvě soutěžních úřadů v Albánii a Srbsku a k vystupování na místních soutěžních konferencích. Úřad byl aktivně reprezentován i na výroční konferenci pobaltských soutěžních úřadů, která se v roce 2009 konala v Lotyšsku. Pokračovala rovněž kooperace s rakouskými partnery na dalších aktivitách Marchfeldského soutěžního fóra, členské země tohoto uskupení pod vedením rakouského a českého úřadu vytvořily a publikovaly společné stanovisko k roli soutěžních úřadů ve finanční krizi.

■ Mezinárodní konference pořádané Úřadem

Kromě výše zmíněných konferencí Evropský soutěžní den a Den veřejné podpory, které Úřad uspořádal v rámci českého předsednictví v Radě EU, proběhla v listopadu v sídle Úřadu tradiční Svatomartinská konference věnovaná novým trendům v soutěžním právu a politice. Za hojně mezinárodní účasti byla diskutována aktuální témata, např. práva duševního vlastnictví, zneužití významné kupní síly, leniency, a také byla představena činnost Úřadu za uplnulý rok.

Další významnou a tématicky velmi aktuální akcí, na níž se Úřad ujal role spoluorganizátora, byla mezinárodní konference o soukromoprávním prosazování soutěžního práva pořádaná na Karlově univerzitě v Praze.

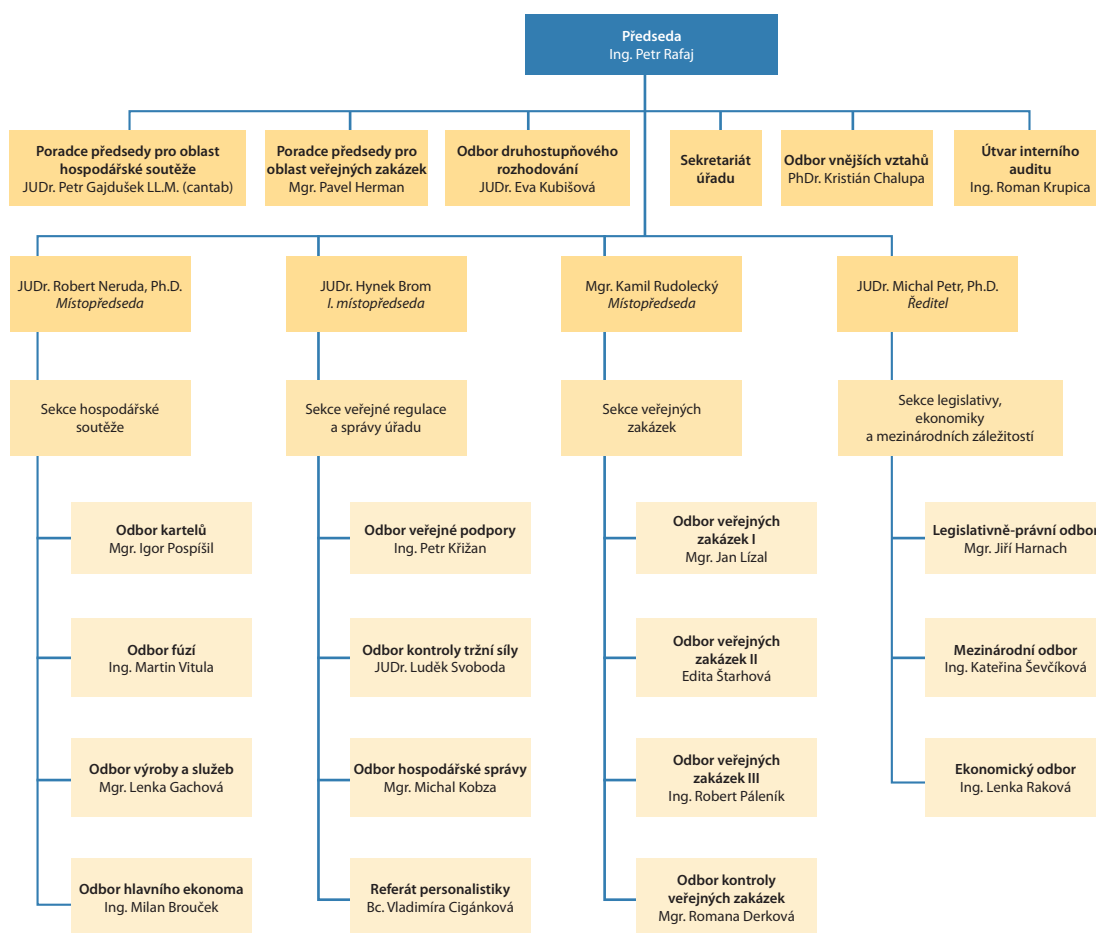
Lidské zdroje a osvěta

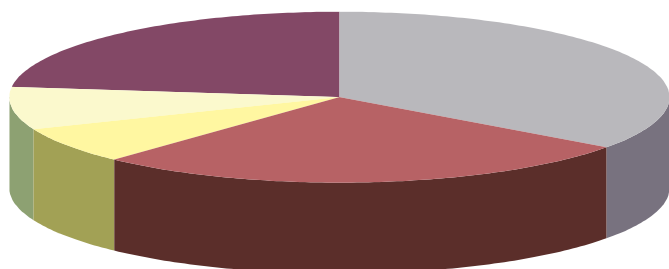
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je z hlediska lidských zdrojů stabilizovanou institucí. Limit počtu zaměstnanců je v posledních třech letech stále stejný, jedná se o 126 pracovníků, kteří se od roku 2010 dělí o čtyři kompetence. K již tradičním, ochraně hospodářské soutěže, dohledu na zadávání veřejných zakázek a monitoringu poskytování veřejné podpory, se od února 2010 přidává kompetence nová, kterou je zákon o tzv. významné tržní síle. V souvislosti s uvedeným zákonem, který byl schválen na podzim roku 2009, došlo k vnitřní reorganizaci ÚOHS. Na základě změny zákona o působnosti ÚOHS byl rovněž zvýšen počet místopředsedů ze dvou na tři.

Vůbec nejvýznamnější personální změnou, ke které došlo v průběhu roku 2009, byl odchod předsedy ÚOHS Martina Peciny, jenž se stal ministrem vnitra České republiky. V čele ÚOHS jej v červenci 2009 vystřídal Petr Rafaj. V prosinci 2009 se prvním místopředsedou řídícím Sekci veřejné regulace a správy úřadu stal Hynek Brom. Místopředseda Kamil Rudolecký vede Sekci veřejných zakázek, Robert Neruda pak rovněž z pozice místopředsedy Sekci hospodářské soutěže.

Organizační schéma ÚOHS platné od 1.1.2010

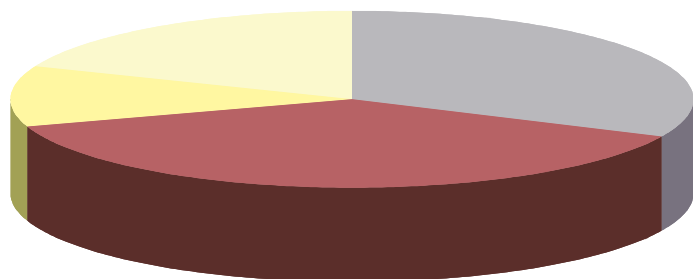
Zaměstnanci ÚOHS dle oblasti působnosti

- hospodářská soutěž – 35%
- veřejné zakázky – 27 %
- veřejná podpora – 7%
- odborny legislativní a mezinárodní – 8%
- ostatní (zejména správa úřadu) – 23%

Stav k 1. 2. 2010

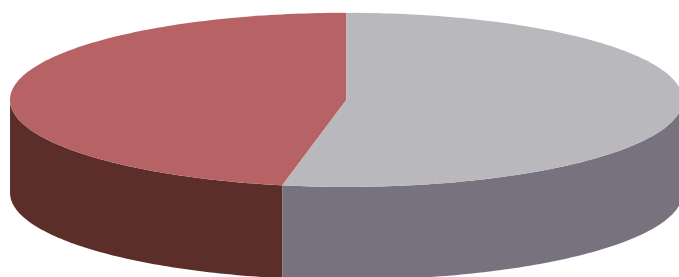
Věková struktura zaměstnanců ÚOHS

- do 30 let – 32%
- 31–40 let – 38%
- 41–50 let – 11%
- nad 51 let – 19%

Stav k 1. 2. 2010

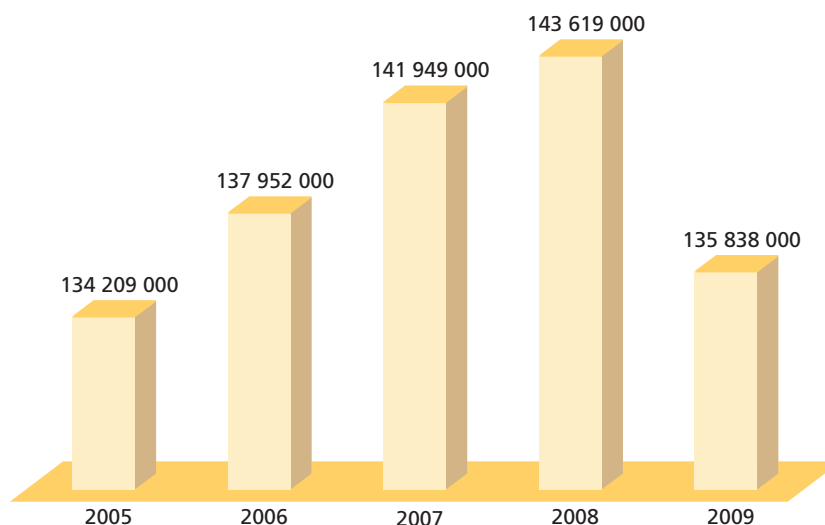
Struktura zaměstnanců ÚOHS dle pohlaví (platné k 1. 2. 2010)

- Počet mužů – 47%
- Počet žen – 53%

Stav k 1. 2. 2010

Rozpočet

V roce 2009 na ÚOHS proběhla kontrola Finančního úřadu Brno I, která byla zaměřena na hospodaření s finančními prostředky, které ÚOHS čerpal v minulých letech ze státního rozpočtu na financování výstavby nového sídla ÚOHS na třídě Kpt. Jaroše 7. Tato kontrola nezjistila žádné porušení zákona při realizaci historicky nejvýznamnější investice ÚOHS a neměla k postupu ÚOHS žádné připomínky.

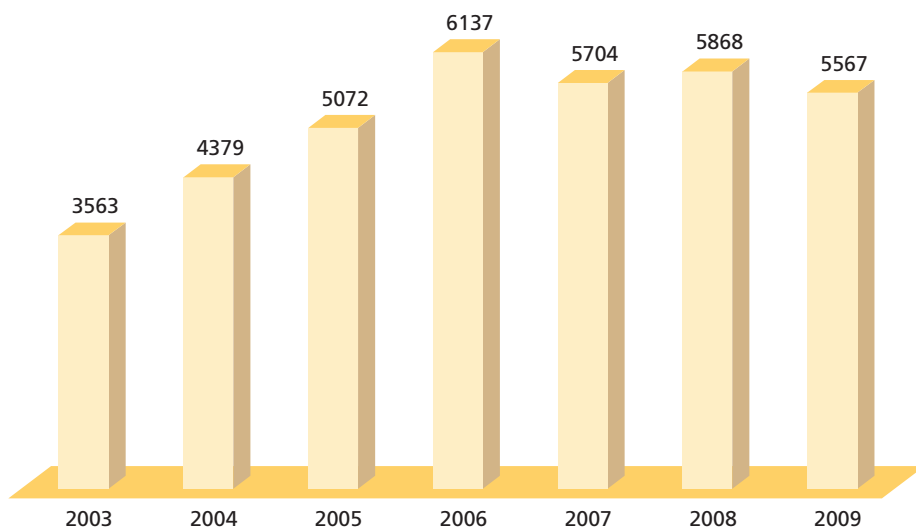
■ Informační činnost

Úřad klade značný důraz na spolupráci se sdělovacími prostředky. Právě prostřednictvím médií jsou totiž závěry jednotlivých rozhodnutí ÚOHS vnímány širokou veřejností. Úřad si proto v roce 2009 také z tohoto důvodu nechal zpracovat průzkum veřejného mínění. Z něj mj. vyplynulo, že výrazná většina dotázaných je přesvědčena o prospěšnosti existence této instituce pro fungování ekonomiky. Většina respondentů byla také dobře obeznámena s kompetencemi ÚOHS. Úřad je spojován především se stíháním a trestáním kartelových dohod a dohledem nad zadáváním veřejných zakázek.

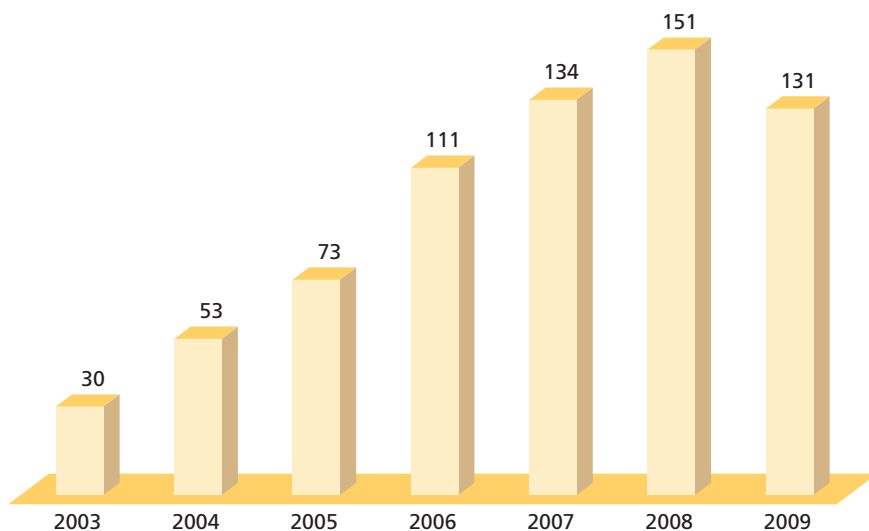
Základním komunikačním prostředkem mezi ÚOHS a novináři jsou tiskové zprávy, kterých ÚOHS v roce 2009 vydal celkem 131. Z nich 50 se týkalo oblastí hospodářské soutěže, 49 pak veřejných zakázek a 26 z oblasti veřejné podpory. Největší zájem médií byl spojen s rozhodnutím ohledně společnosti České dráhy, jmenováním nového předsedy ÚOHS či zahájením šetření Evropské komise v energetických společnostech na území ČR. Tiskové zprávy jsou rozepisovány všem významným periodikům v ČR i zahraničí a to často i např. hned druhý den po vydání příslušného rozhodnutí. Proti tomuto postupu nic neshledal ani soud, ač byl ÚOHS například u kauzy tzv. karlovarské losovačky za otevřenost ve vztahu k médiím příslušným účastníkem řízení napadán. V této věci byl zohledněn fakt, že ÚOHS „je ústředním orgánem státní správy, jehož činnost je mediálně sledovaná, přitom vedoucí tohoto ústředního orgánu státní správy je vystaven mediálnímu tlaku ohledně vývoje jednotlivých případů, a tedy média jeho vyjádření k jednotlivým těmto případům očekávají,“ konstatoval v textu rozsudku Krajský soud v Brně.

S ohledem na maximální transparentnost jsou tiskové zprávy ÚOHS zveřejňovány také na webových stránkách www.compet.cz, kde jsou ke stažení i další materiály, zejména informační listy. Číslo roku 2009 byla věnována následujícím tématům: ÚOHS a předsednictví ČR v Radě EU, Dohody o určování cen pro další prodej, Soutěžní politika a hospodářská krize, Veřejné zakázky, Energetika a Významné události roku 2009. Speciální brožura byla vydána v souvislosti s pořádáním konference Competition Day, která se uskutečnila v polovině května 2009 v Brně.

Počet článků o činnosti ÚOHS v letech 2003-9 ve sledovaných médiích

Počet vydaných tiskových zpráv v letech 2003–2009

Odbor vnějších vztahů spolupracuje s několika periodiky, ve kterých vycházejí pravidelně články o ÚOHS. Jedná se o následující sdělovací prostředky: Prosperita, Parlament-Vláda-Samospráva, časopis Moravské hospodářství, Veřejná správa. Ve sledovaných médiích se objevilo 5567 článků a zmínek o práci ÚOHS.

Úřad ve snaze o zkvalitnění své prezentace na veřejnosti začal začátkem roku 2010 využívat grafický manuál. V jednotném vizuálním stylu jsou nyní vydávány informační listy, tiskové zprávy, výroční zprávy a další materiály. Grafický manuál se ovšem netýká pouze užší oblasti public relations, ale i všech dokumentů vydávaných Úřadem, tedy rozhodnutí, usnesení či dopisů.

■ Osvěta

Kromě publikování řady tiskových materiálů ÚOHS aktivně vstupuje do odborné diskuze o českém i mezinárodním soutěžním právu, procesu zadávání veřejných zakázek či regulaci v oblasti poskytování veřejné podpory. Děje se tak především na mezinárodních konferencích a seminářích, z nichž řadu pořádá i ÚOHS. V první polovině roku 2009 byla role pořadatele o to významnější, že Česká republika předsedala Evropské unii. V Brně se v tomto období uskutečnily dvě mezinárodní akce, a to Competition Day a State Aid Day. V obou uvedených oblastech se konaly na půdě ÚOHS mezinárodní konference i v závěru roku 2009. V lednu 2010 se pak v Brně uskutečnila konference o veřejných zakázkách.

Agenda 2010

■ Hospodářská soutěž

V následujícím období bude Úřad dále rozvíjet více ekonomický přístup. Ten využije nejen ve správních šetřeních, ale i v sektorových analýzách, kterým se hodlá intenzivněji než dříve věnovat. Věříme, že v roce 2010 lze očekávat nárůst počtu rozhodnutí týkajících se nejzávažnějšího protisoutěžního jednání, tedy kartelových dohod. Tato oblast je i nadále prioritou soutěžního úřadu. Úřad se v tomto směru zaměří zejména na oblast služeb, kde zatím ani na komunitární úrovni nedošlo k odhalení většího počtu kartelů. Cílem zájmu ÚOHS jsou i dohody bid rigging, na jejichž prevenci a odhalení bude Sekce hospodářské soutěže spolupracovat se Sekcí veřejných zakázek. V plánu je také vydání informačního materiálu k této tématice.

Úřad bude dále sledovat i chování dominantů na trhu. Jedná se zejména o elektroenergetiku se zaměřením na otázky stanovení velkoobchodních a maloobchodních cen. Sledovat v roce 2010 budeme i nadále oblast telekomunikací, prodeje a poprodejních služeb u motorových vozidel či trh železniční dopravy nákladní i osobní. ÚOHS bude pokračovat ve vydávání metodických materiálů, tedy tzv. soft law. Nově by měly být zpracována pravidla procedury narovnání, revize se týká stanovování pokut či soutěžní advokacie. Zvažována je též úprava leniency programu.

■ Významná tržní síla

Prvního února 2010 nabyt účinnosti zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití, který rozšířil pravomoci Úřadu do oblasti, jež byla do té doby regulována pouze soukromým právem, zejména pravidly na ochranu před nekalou soutěží. Nová regulace se vztahuje na soutěžitele, kteří odebírají zemědělské a potravinářské produkty za účelem prodeje spotřebitelům (typicky tzv. obchodní řetězce). Pokud mají takoví odběratelé ve vztahu ke svým dodavatelům významnou tržní sílu, tedy pokud se dodavatel stává závislým na odběrateli ve vztahu k možnosti dodávat své zboží spotřebitelům a odběratel si vůči dodavateli může vynutit jednostranně výhodné obchodní podmínky, je jim zakázáno tuto tržní sílu zneužívat. Existence tržní síly je presumována, pokud obrat odběratele přesáhne 5 mld. Kč.

Zneužíváním významné tržní síly se rozumí jen soustavná, nikoliv nahodilá činnost odběratele, která není jen zanedbatelného významu, tedy pokud jejím cílem nebo výsledkem může být narušení hospodářské soutěže. Zákon v šesti přílohách demonstrativním způsobem vypočítává, jaké jednání by mohlo být zejména považováno za zneužívání.

■ Veřejné zakázky

Prvního ledna 2010 nabyly účinnosti novelizace zákona o veřejných zakázkách a koncesního zákona, které rozšiřují pravomoci ÚOHS o možnost uložení zákazu plnění smlouvy, a to zejména v případech, kdy zadavatel uzavře smlouvu bez uveřejnění zadávacího či koncesního řízení, ačkoli má povinnost toto řízení vyhlásit. Dále bude zavedena možnost uložit zákaz plnění veřejných zakázek dodavatelům, kteří budou předkládat nepravdivé údaje o své kvalitaci. Obě tyto změny by měly vést ke zvýšení efektivity přezkumného řízení, budou však současně klást vyšší nároky na rozhodovací činnost, neboť se bude jednat o případy s přímým dopadem na plnění konkrétních zakázek a obchodní možnosti dodavatelů.

Poslanecká sněmovna projednává i věcnou novelizaci zákona o veřejných zakázkách. Probíhá také legislativní proces, který by měl vyústit v přijetí nového zákona o veřejných službách v přepravě cestujících. Tento zákon bude obsahovat mimo jiné i pravidla pro nabídkové řízení na výběr dopravců, nad jejichž

dodržováním bude dohlížet ÚOHS. Přijetí zmíněných novelizací bude mít přímý dopad na výkon rozhodovací činnosti v oblasti veřejných zakázek a projeví se také v oblasti metodické, budou pořádány vzdělávací akce a připravovány metodické materiály k aktuálním otázkám.

Legislativní práce v oblasti veřejných zakázek budou za účasti ÚOHS pokračovat, zejména bude třeba připravit transpozici evropské směrnice upravující zadávání zakázek v oblasti obrany a bezpečnosti.

■ Veřejná podpora

ÚOHS má povinnost od 1. ledna 2010 evidovat a kontrolovat poskytování podpor malého rozsahu, tzv. podpor de minimis. Pozornost ÚOHS bude proto zaměřena zejména na „zprovoznění“ registru, přijímání žádostí poskytovatelů o registraci do systému a dokončení metodického pokynu k fungování registru.

V souvislosti s účinností novely zákona č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje je rozšířena kompetence Úřadu – odboru veřejné podpory, a sice odbor je oprávněn vést správní řízení, a to v souvislosti s ukládáním sankcí poskytovatelům i příjemcům veřejné podpory za neplnění zákonných povinností. Výkon uvedené nové kompetence se očekává zejména v souvislosti s existencí registru de minimis, neboť ÚOHS může poskytovateli uložit pokutu až do výše 100 000 Kč za nesplnění povinnosti zapsat poskytnutou podporu de minimis do registru.

Odbor veřejné podpory bude i nadále aktivně pokračovat s šířením informací o veřejné podpoře, a to opět ve formě pořádání seminářů a konferencí o aktuálních otázkách a vývoji v této oblasti práva EU, tvorby metodických doporučení jakož i formou publikační činnosti.

Ve vztahu k Evropské komisi bude činnost zaměřena na prohlubování kontaktů s jednotlivými pracovníky komise – Generálního ředitelství pro soutěž, do jehož kompetence oblast veřejné podpory náleží.

■ Mezinárodní spolupráce

V roce 2010 předpokládá Úřad stále aktivnější zapojení do událostí na mezinárodní scéně, a to především v rámci Mezinárodní a Evropské soutěžní sítě, Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) i jiných struktur. Na jaře 2010 bude v sídle Úřadu uspořádána mezinárodní Konference o prosazování soutěžního práva v nově přistoupivších zemích EU a v listopadu proběhne další ročník Svatomartinské konference se stále větším důrazem na mezinárodní účast.

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

tř. Kpt. Jaroše 7, 604 55 Brno

Redakční rada:

Kristián Chalupa, Filip Vrána, Martin Švanda,
Petra Chaloupková, Libuše Kašná

tel.: 542 167 288/243/225

fax: 542 167 112

e-mail: tiskuohs@compet.cz

www.compet.cz

Uzávěrka textu: 1. 3. 2010

Grafická úprava, tisk: Metoda spol. s r. o.

